

KRÍZOVÝ SPRAVODAJ

ODBORNÝ ČASOPIS DOBROVOLNEJ CIVILNEJ OCHRANY

Vydanie 01/2026

DOBROVOLNÁ
CIVILNÁ
OCHRANA

<https://www.dcosr.sk>
<https://www.facebook.com/DCOSR>

VYTVÁRA PRIESTOR NA ODBORNÚ PREZENTÁCIU
OBČIANSKÝCH ZDRUŽENÍ PÔSOBIACICH PRI RIEŠENÍ
MIMORIADNYCH UDALOSTÍ, AKO AJ OSTATNÝCH
ZLOŽIEK INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU.

OBSAH ČÍSLA

- 07** | **DOBROVOĽNÁ CIVILNÁ OCHRANA**
práp. Mgr. Stanislav PEŠEK, *predseda Dobrovoľnej civilnej ochrany*
- 12** | **I. FÓRUM DOBROVOĽNÝCH ZÁCHRANÁROV**
PhDr. Simona Zacharová MBA; Milan UHRÍČ; próp. Mgr. Stanislav PEŠEK; et al.;
- 15** | **PODPORA ODBORNÝCH A KOORDINAČNÝCH KAPACÍT STREŠNÝCH ORGANIZÁCIÍ
OBČIANSKEJ SPOLOČNOSTI**
Bc. Peter BABUŠA, *Dobrovoľná civilná ochrana*
- 17** | **KOMPARÁCIA BEZPEČNOSTNÉHO PRÁVA SO ZAMERANÍM NA PRÁVNÚ ÚPRAVU BEZPEČNOSTI A OCHRANY ZDRAVIA
PRI PRÁCI A POŽIARNEJ OCHRANY PRÁVNÝCH MODELOV V NEMECKU A TALIANSKU**
JUDr. Ján DARGAJ, doc. Ing. Michal ORINČÁK, PhD., *Akadémia Policajného zboru v Bratislave*
- 24** | **PRIPRAVENOSŤ OBYVATEĽSTVA NA ZVLÁDANIE KRÍZ A ÚLOHA OSVETY**
Alexandra BÁNOVSKÁ, Pavol POLAKOVIČ, *Akadémia Policajného zboru v Bratislave*
- 28** | **VZDELÁVACIE STREDISKO V ÚKRYTE DCO V TRENČÍNE**
Mgr. Adriana KOVÁČOVÁ, *oblastná riaditeľka DCO Trenčín*
- 34** | **VZDELÁVACIE STREDISKO V ÚKRYTE CO NA MAGURSKÉJ ULICI**
Tomáš SLIACHAN, *predseda Ochranných stavieb*
- 36** | **NEZVESTNOSŤ OSOBY: PRÍRUČKA PRE KRITICKÉ CHVÍLE**
Milan UHRÍČ, *predseda Záchranného systému Slovensko*
- 38** | **ZÁCHRANÁRSKY PES A JEHO POUŽITIE PRI PÁTRACÍCH AKCIÁCH VO VOĽNOM
TERÉNE**
Iveta LIPOVSKÁ, *Bratislavská kynologická záchrannárska brigáda*
- 40** | **EURÓPSKY DEŇ 112**
JUDr. Juraj VALENT, *KS IZS OÚ Bratislava*
- 42** | **DOBROVOĽNÝ ZBOR CIVILNEJ OCHRANY KSK PRIPRAVUJE ĎALŠIE ROZŠÍRENIE
SIETE AED V KRAJI**
Ján HOLOŠ, *koordinátor DZCO KSK, n.o.*

INFORMÁCIE O VYDANÍ

REDAKCIA

Dobrovoľná civilná ochrana, o.z.
Športová 15/4, 900 62 Kostolište
IČO 51444054
<https://www.dcosr.sk>

VYDAVATEĽ

Custos Populi s. r. o.
Soblahovská 1113/53, 911 01 Trenčín
IČO 57147078

Predseda / Editor-in-Chief

Mgr. Stanislav Pešek

Výkonná redaktorka / Executive Editor

Mgr. Monika Kaczorová, PhD.

Odborný garant /

Professional guarantor

doc. Ing. Michal Orinčák, PhD.

Periodicita

Štvrťročník
I. ročník
01/2026

ISSN: 2989-5189

Členovia / Members

- pplk. v. v. Ing. Daniel Blaško, PhD., EMBA, Ing. Paed. IGIP.
- Mgr. Juraj Janček, PhD.
- Bc. Mgr. Anna Milke

- Mgr. Igor Janšák
- Mgr. Adriána Kováčová, LL.M., MBA
- Bc. Peter Babuša

PRÍHOVOR SPLNOMOCNENKYNE VLÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY PRE ROZVOJ OBČIANSKEJ SPOLOČNOSTI

Vážené čitateľky, vážení čitatelia, milí priatelia dobrovoľníctva a civilnej ochrany,

s úprimnou radosťou a hrdosťou vás vítam na stránkach prvého vydania časopisu Krízový spravodaj – priestoru, ktorý vznikol ako živý hlas občianskej spoločnosti angažujúcej sa v oblasti bezpečnosti a ochrany obyvateľstva. Vznik tohto časopisu vnímam ako dôkaz toho, že dobrovoľnícke organizácie pôsobiace v oblasti civilnej ochrany nie sú len pasívnymi vykonávateľmi úloh, ale aktívnymi tvorcami odborného diskurzu a nositeľmi hodnotných skúseností z terénu.

Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti sa dlhodobo usiluje o posilnenie postavenia mimovládnych organizácií a dobrovoľníckych združení vo verejnom živote. Sme presvedčení, že silná a odborne zdatná občianska spoločnosť je nenahraditeľným partnerom štátu – a to platí dvojnásobne v oblasti civilnej ochrany. Práve tu sa prelína komunitný rozmer s profesionalitou, ľudská solidarita s odbornou pripravenosťou a miestna znalosť s celonárodnou koordináciou.

Spolupráca nášho úradu s Dobrovoľnou civilnou ochranou je pre mňa príkladom toho, ako môže partnerstvo medzi štátom a tretím sektorom prinášať konkrétne výsledky. Národný projekt Podpora odborných a koordinačných kapacít strešných organizácií, ktorého je Dobrovoľná civilná ochrana súčasťou, vytvára systémové podmienky pre rozvoj inštitucionálnych kapacít, vzdelávania a koordinácie v dobrovoľníckom sektore. Nie je to projekt len o peniazoch – je to projekt o budovaní dôvery, kompetencií a dlhodobej udržateľnosti organizácií, ktoré tvoria chrbticu pomáhajúcej spoločnosti.

Civilná ochrana patrí medzi oblasti, kde angažovanosť občanov doslova zachraňuje životy. Každý vyškolený dobrovoľník, každý funkčný záchranný tím a každá komunita, ktorá vie, ako sa zachovať v krízovej situácii, posilňuje odolnosť celej krajiny. V dobe, keď čelíme čoraz zložitejším výzvam – od prírodných katastrof cez technologické havárie až po hybridné hrozby – je systematická príprava civilného obyvateľstva a profesionalizácia dobrovoľníckych kapacít strategickou prioritou, nie len altruistickým impulzom.

Verím, že tento časopis sa stane platformou pre výmenu skúseností, šírenie dobrej praxe a vzájomnú inšpiráciu medzi organizáciami, odborníkmi i dobrovoľníkmi z celého Slovenska. Zároveň dúfam, že bude mostom medzi odbornou obcou a verejnosťou – nástrojom, ktorý priblíži tému civilnej ochrany ľuďom, ktorí ju doteraz vnímali ako vzdialenú záležitosť inštitúcií.

Ďakujem všetkým, ktorí sa podieľali na vzniku tohto vydania – redaktorom, autorom, dobrovoľníkom i partnerom projektu. Váš zápal a odhodlanie sú tou najlepšou zárukou, že slovenská občianska spoločnosť je zrelá, kompetentná a ochotná prevziať zodpovednosť za bezpečnosť svojich komunít. Prajem časopisu dlhý a plodný život a vám, milí čitatelia, inšpiratívne čítanie.

S úctou a v duchu spolupráce,

PhDr. Simona Zacharová, MBA

splnomocnenkyňa vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti

PRÍHOVOR GENERÁLNEHO RIADITEĽA SEKcie KRÍZOVÉHO RIADENIA MINISTERSTVA VNÚTRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Vážení čitatelia, milí priatelia a kolegovia z radov Dobrovoľnej civilnej ochrany,

keď som vo februári 2026 nastúpil do funkcie generálneho riaditeľa Sekcie krízového riadenia, jedno z úplne prvých stretnutí som venoval práve vám – dobrovoľníkom. Stretol som sa s ľuďmi, ktorí vedia, čo znamená vyjsť v noci do terénu, keď všetci ostatní spia, ktorí vedia, ako vyzerá bahno po povodni až po kolená a ktorí vedia, ako chutí káva z termosky o tretej ráno, keď sa ešte len začína zásah. Práve vy ste mi v tých prvých dňoch dali najjasnejší a najúprimnejší obraz toho, čo naozaj funguje v praxi a kde máme ešte veľké rezervy. Vaše skúsenosti, vaša lokálna znalosť a vaša ochota pomáhať zadarmo ma presvedčili o tom, že moderné krízové riadenie a civilná ochrana nemôžu existovať bez silnej, motivovanej a profesionálne podporovanej dobrovoľnej zložky. Vy nie ste doplnkom systému. Ste jeho dôležitou, ba v mnohých lokálnych situáciách až rozhodujúcou súčasťou.

Kríza ti nikdy nedá čas na prípravu

Neozve sa týždeň vopred, nepošle ti pozvánku a nepríde vtedy, keď máš všetko dokonale nachystané. Príde v noci, počas dovolenky, uprostred sviatkov, alebo v momente, keď to najmenej očakávaš. Práve preto som hneď v prvých týždňoch vo funkcii jasne povedal, že chceme prebudovať celý systém krízového riadenia a civilnej ochrany tak, aby bol prediktívny, moderný, rýchly a predovšetkým ľudský – postavený na úzkej a rovnoprávnej spolupráci profesionálnych zložiek a dobrovoľníkov.

Dnešný svet nám nedáva inú možnosť. Žijeme v ére polykríz, kde sa na seba nabaľujú klimatické extrémny, hybridné hrozby, kybernetické útoky, energetická nestabilita a dezinformácie. To, čo kedysi považovali za storočnú vodu, sa dnes opakuje takmer každoročne. Povodne na východe, zosuvy pôdy na strednom Slovensku, dlhotrvajúce suchá na juhu, lesné požiare v horách, alebo výpadky elektriny na veľkých územiach už nie sú výnimočnými udalosťami. V roku 2025 zvládol Integrovaný záchranný systém stovky mimoriadnych udalostí a v prvých mesiacoch tohto roka sme opäť videli, ako rýchla a koordinovaná pomoc dokáže zachraňovať životy aj majetok. No všetci vieme, že bez dobrovoľníkov by sme to nedokázali. Práve preto plne nadväzujem na Koncepciu reformy krízového riadenia a civilnej ochrany 2025–2030. Táto reforma nie je len o technológii a zákonoch. Je o tom, aby sme vytvorili systém, v ktorom má Dobrovoľná civilná ochrana svoje čestné, dôležité a trvalé miesto – nie ako doplnok, ale ako rovnocenný a nenahraditeľný partner štátu.

Digitálna transformácia – ISKR ako nervový systém, ktorý pomôže aj vám

Jednou z absolútnych priorít mojej agendy je vybudovanie Informačného systému krízového riadenia (ISKR). Tento systém nebude ďalším izolovaným softvérom, ktorý končí v šuflíku. Bude to skutočný nervový systém celého štátu v krízových situáciách. V reálnom čase spojí dáta zo Slovenského hydrometeorologického ústavu, satelitné snímky z európskych programov, dronové monitorovanie, senzory na priehradách, mostoch, energetických vedeniach aj operačné informácie záchranných zložiek.

ISKR prinesie prediktívnu analýzu rizík poháňanú umelou inteligenciou, ktorá dokáže s vysokou spoľahlivosťou predpovedať eskaláciu hrozieb – či už ide o lokálnu povodeň o 48 až 72 hodín vopred, potenciálny zosuv pôdy, lesný požiar, alebo dokonca hybridný kybernetický incident. Všetci aktéri – od ústredného krízového štábu cez okresné úrady až po veliteľov zásahov v teréne – budú mať prístup k rovnakému jednotnému operačnému obrazu situácie na jednej interaktívnej mape. Systém nebude len upozorňovať, ale bude aj automaticky navrhovať optimálne opatrenia, alokovať dostupné sily a prostriedky a generovať potrebné dokumenty.

Pre dobrovoľníkov to znamená skutočnú revolúciu v praxi. Namiesto čakania na telefonát od okresného úradu budete mať v špecializovanej mobilnej aplikácii okamžité, jasné a presne lokalizované informácie o tom, kde je pomoc najviac potrebná, aké vybavenie bude treba, ako sa bezpečne dostať na miesto a ako koordinovať svoje úsilie s profesionálnymi zložkami. ISKR bude plne prepojený s modernizovaným systémom SK-ALERT, aby varovné správy neboli len všeobecné sirény, ale presné, cielené notifikácie priamo do mobilov občanov podľa ich polohy a jazyka, ktorým hovoria. Cieľ je jasný: skrátiť čas od detekcie hrozby po efektívny zásah na minimum a dať dobrovoľníkom nástroje, ktoré im umožnia zasiahnuť ešte rýchlejšie a bezpečnejšie.

Stav úkrytov a ich systematická modernizácia

Hneď po nástupe do funkcie som sa musel pozrieť pravde do očí. Dnes sa do existujúcich úkrytov zmestia len približne štyri percentá obyvateľov a veľká časť týchto objektov je v dezolátnom stave – vlhké, bez základného vybavenia, bez funkčnej ventilácie a často aj bez elektriny. To nie je stav, s ktorým môžeme ísť do 21. storočia. Preto sme okamžite spustili celonárodné mapovanie všetkých úkrytov. Každý objekt preverujeme detailne – jeho technický stav, kapacitu, prístupnosť, možnosti modernizácie a vhodnosť pre rôzne typy hrozieb. Tam, kde je to možné, ich rekonštruujeme na súčasné štandardy. Zároveň plánujeme a pripravujeme s partnermi nové modulárne riešenia – kontajnerové alebo prefabrikované úkryty, ktoré sa dajú rýchlo postaviť, sú odolné voči chemickým, biologickým, radiačným aj jadrovým hrozbám a dajú sa umiestniť tam, kde ich ľudia najviac potrebujú. Tento proces nie je rýchly, ale je nevyhnutný. Chceme, aby občan vedel, kde sa v prípade potreby ukryť a aby mal istotu, že úkryt bude funkčný a vybavený.

Kampaň „Pripravený občan – odolné Slovensko“ – vzdelávanie, ktoré zachraňuje životy

Civilná ochrana však nemôže spočívať len v betóne a železe. Musí byť živá, ľudská a založená na znalostiach každého z nás. Preto čoskoro spustíme rozsiahlu celonárodnú kampaň „Pripravený občan – odolné Slovensko“. Jej cieľom je, aby čo najviac obyvateľov vedelo, ako sa správne zachovať pri povodni, dlhodobom výpadku elektriny, chemickej havárii, kybernetickom útoku na infraštruktúru alebo inom scenári.

V rámci kampane pripravujeme praktickú mobilnú aplikáciu s plne offline režimom. Bude obsahovať jednoduché a zrozumiteľné návody, checklisty domácich zásob (voda, jedlo, lieky, batérie, rádio, atď.), lokalizáciu najbližšieho úkrytu, rady, ako sa zachovať v rôznych situáciách a dokonca aj jednoduché simulácie. Kampaň bude intenzívne prebiehať na základných a stredných školách, na vysokých školách, vo firmách aj v samosprávach. Plánujeme pravidelné cvičenia, online kurzy, videonávody. Chceme, aby pripravenosť nebola výsadou úzkej skupiny, ale prirodzenou súčasťou života zodpovedného občana.

Dobrovoľná civilná ochrana – srdce, duša a budúcnosť celého systému

A tu prichádza moment, kde vidím najväčší potenciál a najväčšiu investíciu do budúcnosti. Dobrovoľná civilná ochrana nie je reliktom studenej vojny. Je to jeden z kľúčových pilierov modernej odolnosti Slovenska. V najbližších rokoch chceme dobrovoľníkov výrazne posilniť a dať im miesto, ktoré si plne zaslúžia. Plánujeme vám pomôcť s vybavením, čo znamená moderné osobné ochranné prostriedky, kvalitné vysielачky a komunikačné zariadenia kompatibilné s ISKR, generátory, vysokotlakové čerpadlá, stany, zdravotnícke vybavenie a ďalšie špecializované nástroje, ktoré naozaj potrebujete v teréne. Chceme zaviesť systematické, pravidelné a vysoko kvalitné školenia – nie teoretické, ale praktické, ktoré budú rešpektovať vaše existujúce skúsenosti a časové možnosti. Zároveň pripravujeme motivačné mechanizmy – adekvátne poistenie pri zásahu, symbolické finančné stimuly za účasť na cvičeniach a zásahoch, ale aj oficiálne uznanie vašej práce na celoštátnej úrovni.

Vidím vás ako prvú líniu v lokálnych krízach – pri povodniach, zosuvoch, pátraniach po nezvestných, evakuáciách, distribúcii humanitarnej pomoci aj pri podpore postihnutých obyvateľov. V budúcnosti by ste mali mať svoje pevné miesto v krízových štáboch na úrovni obcí a okresov. Vaša znalosť lokálneho terénu, dôvera obyvateľov a ochota pomôcť sú absolútne nenahraditeľné. Chceme, aby dobrovoľník nebol len „ten, kto príde, keď sa niečo stane“, ale rešpektovaný, systematicky pripravený a plnohodnotný partner štátu pri plánovaní, cvičeniach aj reálnych operáciách. Vaša úloha bude rásť a my vám k tomu dáme všetky potrebné nástroje.

Partnerstvá a systémová spolupráca naprieč spoločnosťou

Krízy nikdy neriešime v izolácii. Preto intenzívne posilňujeme medzinárodnú spoluprácu – s Mechanizmom civilnej ochrany Európskej únie, s NATO v oblasti civilno-vojenskej koordinácie, s Ukrajinou, ktorá má v tejto oblasti neoceniteľné skúsenosti, a s ďalšími susedmi. Na domácej pôde budujeme model „krízových trojuholníkov“ – úzku a funkčnú spoluprácu medzi štátom, samosprávami a súkromným sektorom. Krízové riadenie v regióne získa moderné vybavenie a jasné kompetencie, samosprávy budú mať k dispozícii praktické šablóny krízových plánov a finančnú podporu na lokálne projekty odolnosti, a firmy zabezpečujúce kritickú infraštruktúru budú musieť pravidelne prechádzať stres-testami a mať aktuálne plány continuity činnosti.

Konkrétne kroky, ktoré prinesie rok 2026

Už v tomto roku chceme vidieť prvé reálne výsledky. Spustíme systém SK-ALERT, nový systém IZS 112, intenzívne budeme pokračovať v projekte mapovania a rekonštrukcie úkrytov, oficiálne spustíme kampaň „Pripravený občan – odolné Slovensko“, zrealizujeme veľké celoštátne cvičenie so širokým zapojením dobrovoľníkov a predložíme novú legislatívu týkajúcu sa krízového riadenia a civilnej ochrany, ktorá bude rešpektovať a systémovo podporovať ich úlohu a význam v spoločnosti.

Moderné krízové riadenie nie je len o technológii, systémoch a zákonoch. Je predovšetkým o ľuďoch – o profesionáloch, dobrovoľníkoch aj obyčajných občanoch, ktorí stoja pri sebe v ťažkých chvíľach. Je o dôvere, solidarite a spoločnej pripravenosti.

Ďakujem vám všetkým, ktorí už dnes obetujete svoj voľný čas, energiu a niekedy aj zdravie pre bezpečnosť druhých. Ste inšpiráciou pre celú spoločnosť a zároveň živým dôkazom, že dobrovoľníctvo má v našej krajine stále silné a dôležité miesto. Spoločne dokážeme vybudovať systém, na ktorý budeme môcť byť hrdí – systém, kde Dobrovoľná civilná ochrana bude mať dôstojné postavenie, moderné vybavenie, systematickú podporu a uznanie, ktoré si plne zaslúži.

Pripravme sa dnes. Lebo zajtrajšok patrí tým, ktorí sú pripravení pomáhať spoločne.

S úctou a hlbokou vďakou,

Ing. Jaroslav Kmeť

Generálny riaditeľ Sekcie krízového riadenia

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky

PRÍHOVOR PREDSEDU DOBROVOLNEJ CIVILNEJ OCHRANY

Vážené čitateľky, vážení čitatelia, vážení kolegovia, priatelia civilnej ochrany a dobrovoľného záchranárstva,

dostáva sa Vám do rúk prvé číslo časopisu KRÍZOVÝ SPRAVODAJ. Vzniká ako priestor pre odborné články, skúsenosti z praxe, informácie z oblasti dobrovoľníctva, civilnej ochrany obyvateľstva a prezentáciu práce dobrovoľných záchranárov na Slovensku.

Dobrovoľné záchranárstvo je dôležitou súčasťou pripravenosti spoločnosti na mimoriadne udalosti. Dobrovoľníci venujú svoj čas, energiu a odbornosť pomoci druhým, či už pri zásahoch, preventívnych aktivitách, vzdelávaní verejnosti, výcviku alebo podpore profesionálnych zložiek.

Ako predseda a zakladateľ Dobrovoľnej civilnej ochrany vnímam vznik časopisu KRÍZOVÝ SPRAVODAJ ako ďalší krok k posilneniu odbornosti, spolupráce a viditeľnosti dobrovoľníctva v oblasti civilnej ochrany. Našou ambíciou je prinášať témy, ktoré pomôžu rozvíjať pripravenosť obyvateľstva, odolnosť komúnit a postavenie dobrovoľných záchranárskych organizácií.

Verím, že časopis sa stane miestom pre zdieľanie skúseností, odbornú diskusiu a inšpiráciu pre všetkých, ktorým záleží na bezpečnosti, pomoci druhým a rozvoji civilnej ochrany na Slovensku.

Ďakujem všetkým dobrovoľníkom, odborníkom, partnerom a podporovateľom, ktorí sa podieľajú na vzniku tohto časopisu a na rozvoji dobrovoľného záchranárstva.

S úctou

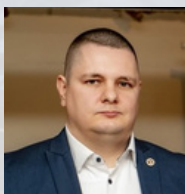
práp. Mgr. Stanislav Pešek

predseda a zakladateľ Dobrovoľnej civilnej ochrany

DOBROVOĽNÁ CIVILNÁ OCHRANA

Dobrovoľná civilná ochrana ukazuje, že dobre organizovaná dobrovoľnícka pomoc môže byť odborným, rýchlo nasaditeľným a dlhodobou udržateľným nástrojom podpory štátu pri ochrane obyvateľstva a zvládání mimoriadnych udalostí.

práp. Mgr. Stanislav Pešek

Je predsedom Dobrovoľnej civilnej ochrany. Vo svojej činnosti sa venuje rozvoju dobrovoľníckych kapacít, ochrane obyvateľstva a podpore pripravenosti na mimoriadne udalosti. Pod jeho vedením sa DCO profiluje ako odborná a organizovaná platforma, ktorá prepája dobrovoľníkov, verejnosť a zložky integrovaného záchranného systému.

Všeobecná charakteristika

Dobrovoľná civilná ochrana, o. z. (ďalej len „DCO“), je jednotné, účelové, humanitárne a politicky nezávislé občianske združenie pôsobiace v súlade so zákonom č. 82/1990 Zb. o združovaní občanov. Združenie vzniklo 23. februára 2018 a jeho stanovky boli schválené Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky. DCO je najväčším občianskym združením svojho druhu na území SR, ktoré sa aktívne zameriava na civilnú ochranu obyvateľstva a dobrovoľnícke záchranárstvo.

Organizácia pôsobí najmä v okresoch Malacky, Senica, Skalica, Trnava, Trenčín, Nové Zámky, Bratislava a Nitra, pričom je schopná nasadenia na území takmer celej Slovenskej republiky a v prilahlých regiónoch Českej republiky. V rámci integrovaného záchranného systému pôsobia dobrovoľníci v Trnavskom, Bratislavskom, Trenčianskom a Nitrianskom kraji. V okresoch Senica a Skalica má DCO poverenie okresných úradov na vytvorenie jednotky civilnej ochrany.

zabezpečiť podporu obyvateľstvu alebo profesionálnym zložkám. Členom sa môže stať osoba staršia ako 18 rokov, zdravotne spôsobilá, s čistým registrom trestov a bez príslušnosti k extrémistickým ideológiám či organizáciám.

Historický vývoj

Napriek relatívne krátkej existencii zaznamenala DCO dynamický rozvoj. Zo skupiny ôsmich zakladajúcich členov sa v priebehu ôsmich rokov stala organizácia s približne 200 dobrovoľníkmi a niekoľkými členskými organizáciami. Z pôvodného minimálneho vybavenia sa postupne vybudovala organizácia s vlastnými uniformami, výcvikovým systémom, odbornými školeniami a vlastným vozovým parkom.

Pandémia COVID-19 v roku 2020 predstavovala prvú veľkú skúšku. Dobrovoľníci boli spolu s príslušníkmi Policajného zboru SR nasadení na hraničných priechodoch a letisku v Bratislave, následne pôsobili v repatriálnych centrách, kde dokázali súčasne koordinovať až päť zariadení. Súbežne zabezpečovali podporu v nemocniciach. V roku 2020 odpracovali 17 000 dobrovoľníckych hodín pri 99 nasadeniach.

V roku 2021 sa činnosť zamerala najmä na odborné dezinfekcie zdravotníckych, školských, sociálnych a verejných priestorov. Dobrovoľníci vykonali 444 nasadení a 9 300 hodín práce v teréne.

Ozbrojený konflikt na Ukrajine priniesol ďalšiu významnú výzvu. DCO zabezpečila humanitárny materiál a už 48 hodín od vypuknutia konfliktu vyslala prvú pomoc na hraničné priechody. Od marca 2022 dobrovoľníci nepretržite zabezpečujú prevádzku dvoch zariadení núdzového ubytovania v Bratislave. V roku 2022 vykonali 456 nasadení a 30 350 hodín práce. V roku 2023 bolo do 1. júla vykonaných 175 nasadení s viac ako 30 000 hodinami práce.

Rozsiahle povodne v roku 2024 preverili našu pripravenosť najmä so zameraním na vytvorenie zázemia pre zasahujúcich či dobrovoľníkov, a preverili aj naše materiálne vybavenie, kedy sme mali niekoľko posádok v nasadení, jedni osvetľovali vojakom miesto vrecovania, druhí zabezpečovali potravinovú pomoc evakuovaným osobám a nasadeným hasičom a tretí odčerpávali vodu zo zatopených domov a priľahlých oblastí. Práve naša komplexná príprava a rôznorodosť dobrovoľníkom nám pomáha sa rýchlo adaptovať na situáciu a efektívne ju riešiť. V roku 2024 sme vykonali 801 činností a odpracovali 46 616 hodín práce.

Rok 2025 sa niesol stále vo vykonávaní činností v teréne ako po minulé roky, avšak najnáročnejšie nasadenie roka bolo pri riešení slintačky a krívačky. Tu sme boli znova nasadení ako prvá dobrovoľnícka organizácia na hranice spolu s príslušníkmi hasičského a záchranného zboru, kedy sme najskôr riešili dezinfekciu vozidiel na hraničných prechodoch, následne sme zabezpečovali rozvážanie stravy nasadeným príslušníkom. Po týždni nepretržitého nasadenia nás z hraníc stiahli a boli sme nasadení priamo v ohniskovej oblasti Plavecký Štvrtok. Tu sme vytvárali zásobovanie hasičom, vytvorilo sa im zázemie a toto sme poskytovali aj českým hasičom, ktorí prišli na pomoc pri zvládaní tejto situácie. V roku 2025 sme vykonali 854 činností v teréne a odpracovali 37 844 hodín v teréne.

Celkovo v rokoch 2020 – 2025 sme realizovali:

 156 352 NEZIŠTNÝCH HODÍN

 2 183 NASADENÍ NA ÚZEMÍ SLOVENSKEJ A ČESKEJ REPUBLIKY

Za týmito číslami sú stovky príbehov:

 POMOC PRI PÁTRACÍCH AKCIÁCH

 ZÁSAHY PRI POVODNIACH A VETERNÝCH SMRŠTIACH

 POSKYTOVANIE POMOCI V TIESNI

 ASISTENCIE PRI MIMORIADNYCH UDALOSTIACH

 ZDRAVOTNÍCKE ZABEZPEČENIA PODUJATÍ

 PODPORA OBYVATEĽOV POČAS PANDÉMIE

 HUMANITÁRNA POMOC ĽUĐOM V KRÍZOVÝCH SITUÁCIÁCH

 VÝCVIKY, ŠKOLENIA A PRÍPRAVA DOBROVOĽNÍKOV A PROFESIONÁLOV V OBLASTI IZS

(2022: Hraničný prechod Vyšné Nemecké, Ukrajinská migračná vlna)

Strešná organizácia

Dobrovoľná civilná ochrana plní aj úlohy strešnej organizácie, kedy okrem vlastných členov ako fyzické osoby sú členovia aj právnické osoby, teda iné občianske združenia. Účel tohto združovania je snaha zlepšiť podmienky dobrovoľným záchranárom pôsobiacim v teréne pri poskytovaní pomoci v tiesni.

Za účelom poskytovania lepších činností sme získali v roku 2025 možnosť zapojiť sa do projektu:

Podpora odborných a koordinačných kapacít strešných organizácií občianskej spoločnosti, ktorý rieši Úrad splnomocnenca vlády pre rozvoj občianskej spoločnosti.

Ako jedna zo štrnástich strešných organizácií občianskej spoločnosti na Slovensku sa zapájame do projektu, ktorého cieľom je zvýšiť mieru a účelnosť zapojenia organizácií občianskej spoločnosti (ďalej len „OS“) do výkonu verejných politík v oblasti zamestnanosti, vzdelávania a sociálneho začlenenia, ako aj tém s nimi preukázateľne súvisiacich. Prostredníctvom projektu chceme posilniť naše analytické a koordinačné kapacity a zároveň podporiť rozvoj medzisektorových partnerstiev na všetkých úrovniach verejnej správy.

Realizáciou projektu reagujeme spolu s Ministerstvom vnútra SR – Úradom splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti na dlhodobý problém nedostatočných možností a finančných zdrojov pre systematické budovanie odborných a strategických kapacít strešných mimovládnych neziskových organizácií (MNO). Tieto kapacity sú pre nás kľúčové, aby sme sa mohli efektívne zapájať do procesov tvorby a vykonávania verejných politík v oblasti zamestnanosti, vzdelávania a sociálneho začlenenia, v súlade so zásadou 8 Európskeho piliera sociálnych práv.

Projekt zároveň podporuje spoluprácu a partnerstvá medzi aktérmi ovplyvňujúcimi politiky trhu práce, čím prispieva k plneniu Akčného plánu EUDS v rámci akcie 1, prioritnej oblasti „Ľudia a zručnosti“.

Implementáciou projektu posilníme naše odborné, analytické a strategické kapacity a prispejeme k zvýšeniu intenzity sociálneho dialógu medzi organizáciami občianskej spoločnosti a verejnou správou. Posilnené kapacity nám umožnia zvýšiť našu ekonomickú odolnosť a schopnosť zabezpečovať dostatok zdrojov pre aktívnu účasť na výkone verejných politík v oblasti zamestnanosti, vzdelávania a sociálneho začlenenia, ako aj tém s nimi preukázateľne súvisiacich. Súčasťou tohto posilnenia je aj schopnosť poskytovať služby vo verejnom záujme a prispievať k celkovej odolnosti spoločnosti.

Materiálno - technické zabezpečenie a financovanie

V začiatkoch disponovala DCO iba základným

vybavením. Postupným rozvojom vznikli sklady materiálu v Trnave, Senici, Malackách, Bratislave a Nových Zámkoch. Financovanie je zabezpečované z vlastnej činnosti, grantových výziev, podpory nadácií, samospráv, VÚC a od súkromných subjektov. Materiálno-technické zabezpečenie sa postupne rozvíja tak, aby bolo univerzálne využiteľné. Vďaka rôznorodému vybaveniu dokážu naši členovia komplexne riešiť rôzne situácie, kde sa úzko špecializované zložky nedokážu adaptovať:

Vybavenie zásahových jednotiek DCO

Mobilné zázemie a logistická infraštruktúra

DCO disponuje vybavením umožňujúcim vytvoriť plnohodnotné zázemie pre zasahujúce jednotky, evakuované osoby alebo krízové štáby:

- pneumatické stany 7,2 × 5,2 m s výkonným 21 kW dieselovým vykurovaním,
- nožnicové stany rôznych veľkostí,
- rozkladacie postele na odpočinok zasahujúcich,
- lavice a stoly pre stravovanie alebo riadiace účely,
- prenosné variče, prenosné chladničky,
- mobilné riadiace zázemie: notebook, projektor, mobilné plátno, tlačiareň.

Toto vybavenie umožňuje vytvoriť:

- oddychové zóny pre hasičov, policajtov či záchranárov,
- zázemie pre evakuované osoby,
- poľné riadiace pracovisko pre krízové štáby.

2025: Zázemie DCO počas cvičenia SAREX

Energetické a osvetľovacie vybavenie

Pre nasadenia v noci alebo v prostredí bez elektrickej energie má DCO k dispozícii:

- LED reflektory s vysokou svietivosťou,
- výkonné batéiové stanice,
- elektrocentrály rôznych výkonov,
- solárne panely,
- predlžovacie káble, rozvádzače a bezpečnostné prvky.

Toto vybavenie umožňuje osvetlenie zásahových priestorov, prevádzku techniky a zabezpečenie základných energetických potrieb.

Osvetlenie zázemia cvičenie SAREX 2025

Technické vybavenie na odstraňovanie následkov mimoriadnych udalostí

DCO disponuje širokou škálou techniky vhodnej na zásahy po veterných smrštách, povodniach, dopravných nehodách či iných mimoriadnych udalostiach:

- motorové pily,
- benzínové rozbrusovačky,
- akumulátorové rozbrusovačky a pily,
- búracie kladivá,
- ručné náradie (lopaty, krompáče, sekery, kliešte, páčidlá),
- čerpadlá na odčerpávanie vody.

Toto vybavenie umožňuje rýchle odstraňovanie prekážok, sprístupňovanie komunikácií, stabilizáciu prostredia a technickú podporu profesionálnych zložiek.

2024: Odstraňovanie následkov povodne Brantice

Zdravotnícke a záchranárske vybavenie

Vzhľadom na akreditáciu v oblasti prvej pomoci a dlhoročnú prax disponuje DCO:

- lekárničkami pre hromadné postihnutie osôb,
- AED (automatizovaný externý defibrilátor) – podľa potreby nasadenia,
- nosidlami a transportnými pomôckami,
- vybavením pre prácu na vode,
- vybavením pre pátracie akcie (GPS, svietidlá, komunikačné prostriedky).

Dobrovoľníci sú pravidelne školení v poskytovaní prvej pomoci, práci na vode, protipovodňových opatreniach a pátraní po nezvestných osobách.

Vybavenie pre dezinfekciu a sanitáciu

DCO je odborne spôsobilá na vykonávanie dezinfekcií a disponuje:

- profesionálnymi dezinfekčnými postrekovačmi,
- generátormi aerosólu,
- ochrannými pracovnými odevmi,
- respirátormi, rukavicami a ochrannými pomôckami,
- certifikovanými dezinfekčnými prípravkami.

Toto vybavenie bolo intenzívne využívané počas pandémie COVID-19 a pri dezinfekcii.

Akreditácie

Akreditácia v oblasti dobrovoľníckych činností podľa § 8 ods. 1 zákona č. 406/2011 Z. z. o dobrovoľníctve

- štátne overenie spôsobilosti vysielajúcej organizácie alebo prijímateľa dobrovoľníckej činnosti – právnickej osoby zabezpečovať výkon dobrovoľníckej činnosti, ktoré vydalo Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti

Akreditácia na úseku integrovaného záchranného systému podľa § 16b až § 16i zákona 129/2002 Z. z. o integrovanom záchrannom systéme

- štátne overenie spôsobilosti právnickej osoby alebo fyzickej osoby podnikateľa, ktorá má v predmete činnosti alebo v predmete podnikania poskytovanie pomoci pri ochrane života, zdravia, majetku alebo životného prostredia, vykonávať činnosť ostatnej záchrannej zložky vydané Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky

Akreditácia podľa § 40 ods. 1 zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti

- štátne overenie spôsobilosti vzdelávacej ustanovizne uskutočňovať akreditovaný študijný program a vydávať osvedčenie o absolvovaní akreditovaného študijného programu

Spolupráca s krízovým riadením

DCO dlhodobo spolupracuje s orgánmi krízového riadenia na úrovni Sekcie krízového riadenia MV SR, okresných úradov a samospráv. V okresoch Senica a Skalica máme poverenie ako jednotka civilnej ochrany pre potreby územia okresov.

2022: Príprava núdzového ubytovania pre ukrajinských utečencov

Dobrovoľníci môžu poskytovať podporu najmä v oblastiach:

- prevádzky evakuačných a ubytovacích centier,
- logistiky humanitárnej pomoci,
- monitoringu terénu a zisťovania potrieb obyvateľstva,
- technickej podpory pri dlhodobých zásahoch,
- edukačných aktivít pre verejnosť, dobrovoľníkov a profesionálov.

Skúsenosti z pandémie, humanitárnej krízy na Ukrajine, povodní, SLAKu a ďalších potvrdili schopnosť členov DCO prevziať časť podporných úloh, čím odbremeňujeme štátne orgány.

Akadémia Policajného zboru v Bratislave

Spolupráca s Policajným zborom SR

Spolupráca s PZ SR bola výrazná počas pandémie COVID-19, keď dobrovoľníci pôsobili na hraničných priechodoch a v repatriačných centrách. Nedávna rozsiahla súčinnosť pri riešení slintačky a krívačky sa ukázala ako pomerne efektívna, kedy sme zabezpečovali logistickú podporu nasadeným príslušníkom. DCO môže dopĺňať policajné kapacity najmä pri:

- pátraní po nezvestných osobách,
- zabezpečení humanitárnej podpory pri krízových situáciách,
- logistickú podporu nasadeným príslušníkom,
- vytváraní zázemia pre policajné jednotky pri dlhodobých zásahoch,
- súčinnosti pri realizácii výcvikov a cvičení,
- edukačných činnostiach.

DCO disponuje vybavením umožňujúcim vytvoriť technické, logistické a odpočinkové zázemie pre policajné hliadky v teréne.

Spolupráca s Ozbrojenými silami SR

Dobrovoľná civilná ochrana je pripravená spolupracovať s Ozbrojenými silami SR najmä v oblastiach civilno-vojenskej spolupráce (CIMIC). Vhodné oblasti spolupráce zahŕňajú:

- podporu humanitárnych operácií,
- logistickú pomoc,
- prevádzku ubytovacích zariadení pre civilné obyvateľstvo,
- spoločné výcvikové a edukačné aktivity.

Dobrovoľníci môžu dopĺňať vojenské kapacity najmä v úlohách, ktoré si vyžadujú kontakt s civilným obyvateľstvom a kde nie je potrebná účasť ozbrojených zložiek.

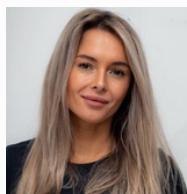
Záver

Dobrovoľná civilná ochrana predstavuje flexibilnú, odborne pripravenú a rýchlo nasaditeľnú zložku, ktorá dokáže efektívne dopĺňať profesionálne záchranné a bezpečnostné zložky štátu. Spolupráca s HaZZ, krízovým riadením, Policajným zborom SR a Ozbrojenými silami SR významne zvyšuje celkovú odolnosť Slovenskej republiky voči mimoriadnym udalostiam a krízovým situáciám. Podpora dobrovoľníckych organizácií by preto mala byť prirodzenou súčasťou strategického rozvoja bezpečnostného systému štátu.

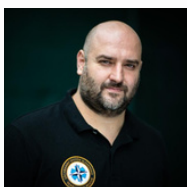
I. ROČNÍK FÓRA DOBROVOLNÝCH ZÁCHRANÁROV

Fórum dobrovoľných záchranárov otvorilo dôležitú diskusiu o postavení dobrovoľných záchranárskych organizácií na Slovensku. Hlavnými témami boli potreba jasných štandardov výcviku a vybavenia a legislatívne ukotvenie dobrovoľníkov pri mimoriadnych udalostiach.

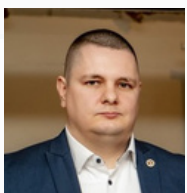
PhDr. Simona Zacharová, MBA

Je splnomocnenkyňa vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti; do funkcie bola vymenovaná od 7. marca 2024 a predtým pôsobila ako poradkyňa pre otázky obrany a medzinárodnej bezpečnosti na Veľvyslanectve štátu Izrael v Bratislave. Občiansku spoločnosť vníma ako priestor osobnej zodpovednosti a praktickej služby komunite.

Milan Uhrič

Je zakladateľom a predsedom organizácie Záchraný systém Slovensko, ktorá sa venuje pátraniu po nezvestných osobách a dobrovoľnej záchranárskej činnosti na Slovensku. Jeho práca prepája fyzické pátranie v teréne, online pátranie, osvetu, prevenciu a humanitárnu pomoc. Za aktivity v oblasti pátrania a záchrany bol ocenený Cenou regiónov v kategórii mimoriadny čin.

práp. Mgr. Stanislav Pešek

Je predsedom Dobrovoľnej civilnej ochrany. Vo svojej činnosti sa venuje rozvoju dobrovoľníckych kapacít, ochrane obyvateľstva a podpore pripravenosti na mimoriadne udalosti. Pod jeho vedením sa DCO profiluje ako odborná a organizovaná platforma, ktorá prepája dobrovoľníkov, verejnosť a zložky integrovaného záchraného systému.

Dobrovoľná záchrana na Slovensku potrebuje jasnejší systémový rámec

Dobrovoľné záchranárske organizácie predstavujú významnú podpornú kapacitu štátu pri pátracích akciách, mimoriadnych udalostiach, humanitárnej pomoci, logistike, technickej podpore či zdravotníckom zabezpečení. Ich úloha sa v praxi postupne rozširuje, no legislatívny a organizačný rámec, v ktorom pôsobia, nie vždy dostatočne reflektuje rozsah ich činností, odbornú pripravenosť ani potrebu koordinácie so zložkami integrovaného záchraného systému.

Práve tieto otázky boli predmetom I. ročníka Fóra dobrovoľných záchranárov, ktoré sa uskutočnilo 21. februára 2026. Cieľom podujatia bolo vytvoriť priestor na spoločnú diskusiu dobrovoľníckych organizácií pôsobiach v oblasti dobrovoľnej záchrany a pomenovať témy, ktoré si vyžadujú spoločné riešenie. Fóra sa zúčastnili zástupcovia 13 dobrovoľníckych organizácií vrátane Dobrovoľnej civilnej ochrany, Záchraného systému Slovensko, kynologických záchranárskych brigád, pátracích tímov a ďalších subjektov pôsobiach v oblasti záchrany a podpory pri mimoriadnych udalostiach.

Kto je dobrovoľný záchranár?

Jednou z hlavných tém fóra bola samotná definícia pojmu dobrovoľný záchranár. Účastníci sa zhodli, že súčasné používanie tohto označenia môže byť nepresné a v niektorých situáciách môže viesť k zámene s profesionálnymi zdravotníckymi pracovníkmi alebo členmi posádok záchrannej zdravotnej služby. Diskusia preto otvorila otázku, či by nebolo vhodnejšie zaviesť presnejšie pomenovanie, ktoré by lepšie vystihovalo špecifické postavenie dobrovoľníckych záchranárskych kapacít. Fórum poukázalo na potrebu presnejšie určiť, aké predpoklady, odborné znalosti, praktické zručnosti, etické zásady, certifikácie a vybavenie má mať jednotlivec pôsobiaci v akreditovanej dobrovoľníckej organizácii. Účastníci konštatovali, že v súčasnosti má každá organizácia vlastné interné predpisy a vlastné formy prípravy, čo síce odzrkadľuje skúsenosti jednotlivých tímov, ale zároveň nevytvára jednotný a transparentný štandard použiteľný naprieč systémom.

Výsledkom diskusie bol konsenzus o potrebe vytvoriť pracovnú skupinu, ktorá pripraví návrh minimálnych štandardov. Tie by mali byť po spoločnom schválení predložené zástupcom štátu s požiadavkou na ich zapracovanie do zákona alebo vykonávacej vyhlášky. Ako možná inšpirácia bola pomenovaná kategorizácia hasičských jednotiek, avšak s prihliadnutím na špecifiká dobrovoľníckych organizácií pôsobiach podľa zákona č. 129/2002 Z. z. o integrovanom záchrannom systéme.

Akreditácia nemá byť iba formálnym statusom

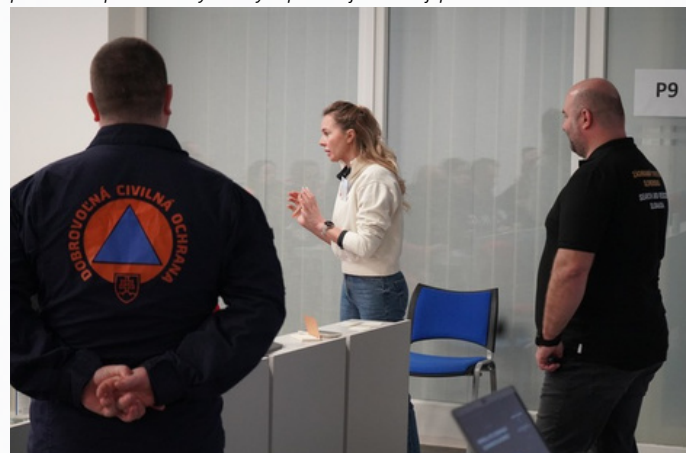
Druhý diskusný blok sa venoval akreditácii a legislatíve. Účastníci diskutovali o tom, ako by mala byť nastavená akreditácia dobrovoľníckych organizácií, ktoré pôsobia ako ostatné zložky integrovaného záchranného systému. Z praxe zaznelo, že niektoré organizácie po získaní akreditácie zaznamenali menší počet výjazdov a sú menej často využívané zo strany Policajného zboru SR. To otvára otázku, či operačné strediská a zodpovedné zložky majú dostatočný a aktuálny prehľad o tom, ktoré dobrovoľnícke kapacity pôsobia v jednotlivých regiónoch a aké schopnosti vedú reálne poskytnúť.

Fórum zároveň pomenovalo citlivý problém vnímania dobrovoľníkov. V niektorých prípadoch môžu byť dobrovoľnícke organizácie vnímané ako konkurencia, nie ako sily a prostriedky, ktoré môžu efektívne podporiť zvládnutie incidentu. Práve jednotné štandardy, pravidlá bezpečnosti a ochrany

zdravia pri práci, kategorizácia organizácií a jasne definované schopnosti môžu pomôcť deklarovať štátu, polícii a Hasičskému a záchrannému zboru, že dobrovoľníci predstavujú použiteľný a riaditeľný zdroj pri krízach a incidentoch.

Dôležitým záverom bolo, že kategorizácia nesmie byť zameraná iba na pátranie a záchranu. Musí zohľadňovať širšie spektrum činností, medzi ktoré patria napríklad kynológia, pozemné pátranie, logistika, humanitárna pomoc, vodná záchrana, špecializovaná technická záchrana či podpora pri

I. Fórum dobrovoľných záchranárov
pod záštitou splnomocnenkyne vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti

mimoriadnych udalostiach. Takýto prístup by umožnil presnejšie určiť, čo konkrétna organizácia vie poskytnúť, v akom rozsahu, s akým vybavením a s akou úrovňou pripravenosti.

Potreba zlepšiť zvolávanie a spoluprácu

Jedným z praktických problémov, ktoré fórum pomenovalo, je systém zvolávania dobrovoľníckych organizácií. Účastníci sa zhodli, že operačné strediská by mali mať aktuálny prehľad o tom, kto pôsobí v danej lokalite, aký typ pomoci vie poskytnúť a za akých podmienok môže byť nasadený. Bez takéhoto prehľadu môže dochádzať k neefektívnemu využívaniu dostupných kapacít alebo k situáciám, keď sa vhodné dobrovoľnícke sily nedostanú k incidentu včas.

Konsenzom druhého bloku bolo vytvoriť pracovné skupiny, ktoré pripravujú normatívy, kategorizáciu organizácií podľa najlepších praktík a návrh systému, ktorý by pomohol so zvolávaním dobrovoľníckych subjektov. Cieľom má byť odstránenie boja o incidenty medzi akreditovanými organizáciami a návrh systému, v ktorom môžu tieto organizácie koexistovať a spolupracovať. Súčasťou tohto systému má byť aj spätná väzba po incidente medzi organizáciami navzájom.

Fórum dobrovoľných záchranárov

Spoločné cvičenia až po spoločných pravidlách

Tretí diskusný blok sa zameriaval na spoluprácu medzi združeniami. Účastníci sa venovali možnostiam spoločných cvičení, ktoré by mali byť konzultované so štátom, najmä s políciou, a usmerňované podľa potrieb praxe. Diskusia sa dotkla aj otázky spolupráce s neakreditovanými organizáciami a subjektmi, ktoré nerešpektujú pravidlá akreditácie. Zaujímavým záverom bolo, že veľké spoločné cvičenie je síce prijateľnou víziou, no nemalo by predbehnúť nastavenie spoločných noratívov. Účastníci sa zhodli, že najprv je potrebné vytvoriť jednotné pravidlá a cvičiť interne podľa nich. Až následne má zmysel organizovať rozsiahle spoločné cvičenia. Ako efektívnejší medzikrok boli pomenované menšie cvičenia, ktoré umožnia širšie zapojenie organizácií a budú flexibilnejšie z hľadiska termínov aj kapacít.

I. Fórum dobrovoľných záchranárov

Financovanie, uvoľňovanie zo zamestnania a postavenie dobrovoľníka

Významnou časťou diskusie boli aj praktické podmienky výkonu dobrovoľníckej záchrany. Fórum otvorilo otázku uvoľňovania členov akreditovaných subjektov zo zamestnania v prípade zvolania na incident. Podľa predložených návrhov by mal byť dobrovoľník uvoľnený na základe výzvy svojho združenia, podloženej zvolaním operačným strediskom, pričom náhrada mzdy by mala byť riešená automaticky.

Diskusia ukázala na to, že súčasný stav môže byť pre dobrovoľníkov aj zamestnávateľov administratívne náročný. Ak uvoľnenie zo zamestnania znamená neplatené voľno a následné komplikované žiadanie náhrady mzdy, môže to v praxi viesť k zníženiu ochoty dobrovoľníkov reagovať na výzvy. Účastníci preto pomenovali potrebu jednoduchšieho, predvídateľného a štátom podporeného mechanizmu.

Do diskusie vstúpila aj splnomocnenkyňa vlády pre rozvoj občianskej spoločnosti, ktorá odporučila zapojenie do národného projektu financovaného z EÚ a aktívnejšie vstupovanie do verejnej politiky. Podľa záverov fóra by mali mať dobrovoľníci jasne definované práva a povinnosti a štát by mal vytvoriť systémové podmienky pre ich financovanie a zapojenie.

Spoločný záver: dobrovoľnícke organizácie chcú spolupracovať

Záver fóra potvrdil, že medzi zúčastnenými organizáciami existuje vôľa spolupracovať. Výsledkom bola konštruktívna diskusia, ktorá pomenovala viacero systémových problémov, ale zároveň priniesla konkrétne návrhy ďalšieho postupu. Organizácie sa zhodli na potrebe ďalšieho stretnutia so zástupcami štátu a polície, keďže bez ich zapojenia nebude možné navrhované opatrenia účinne preniesť do praxe.

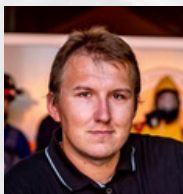
Fórum dobrovoľných záchranárov tak možno vnímať ako dôležitý krok k profesionalizácii dobrovoľníckej záchrany na Slovensku. Nie v zmysle nahrádzania profesionálnych zložiek, ale v zmysle vytvorenia jasného, transparentného a dôveryhodného rámca pre dobrovoľnícke kapacity, ktoré už dnes v teréne pomáhajú. Ak sa podarí nadviazať na dosiahnutý konsenzus, výsledkom môže byť systém, v ktorom budú dobrovoľníci lepšie pripravení, lepšie koordinovaní a efektívnejšie využívaní pri udalostiach, kde ich pomoc môže rozhodovať o čase, kapacitách a výsledku zásahu.

NÁRODNÝ PROJEKT

Podpora odborných a koordinačných kapacít strešných organizácií občianskej spoločnosti

PODPORA ODBORNÝCH A KOORDINAČNÝCH KAPACÍT STREŠNÝCH ORGANIZÁCIÍ OBČIANSKEJ SPOLOČNOSTI

DCO sa prostredníctvom projektu Podpora odborných a koordinačných kapacít strešných organizácií občianskej spoločnosti zapája do systematického posilňovania dobrovoľníckeho sektora a jeho úlohy pri rozvoji odolnej spoločnosti.

Bc. Peter Babuša

Pôsobí ako koordinátor členskej základne Dobrovoľnej civilnej ochrany, kde sa venuje práci s členmi, podpore výcviku a rozvoju dobrovoľníckych kapacít v oblasti civilnej ochrany. Profesijsne je zdravotnícky záchranár a svoje skúsenosti využíva najmä pri vzdelávaní zložiek integrovaného záchranného systému a dobrovoľníkov. Odborne sa zameriava najmä na udalosti s hromadným postihnutím osôb.

Úvod

Národný projekt „Podpora odborných a koordinačných kapacít strešných organizácií občianskej spoločnosti“ je zameraný na posilnenie úlohy organizácií občianskej spoločnosti pri výkone verejných politík v oblastiach zamestnanosti, vzdelávania a sociálneho začlenenia. Jeho cieľom je zvýšiť mieru a účelnosť zapojenia týchto organizácií prostredníctvom budovania ich advokačných, analytických a koordinačných kapacít, ako aj podporou medzisektorových partnerstiev na všetkých úrovniach verejnej správy. Ministerstvo vnútra SR – Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti realizáciou projektu reaguje na dlhodobý problém nedostatočných možností a finančných zdrojov pre systematický rozvoj strešných organizácií mimovládnych neziskových organizácií. Práve tieto kapacity sú kľúčové pre ich schopnosť efektívne sa zapájať do tvorby a implementácie verejných politík v súlade so zásadou 8 Európskeho piliera sociálnych práv. Projekt zároveň podporuje spoluprácu aktérov ovplyvňujúcich politiky trhu práce a prispieva k plneniu Akčného plánu EUDS,

najmä v oblasti „Ľudia a zručnosti“.

Implementáciou projektu sa posilnia odborné a strategické kapacity strešných organizácií, zvýši sa intenzita sociálneho dialógu a zlepši sa ich ekonomická odolnosť. Tým sa vytvoria podmienky na stabilné a dlhodobé zapájanie mimovládnych organizácií do výkonu verejných politík, vrátane poskytovania služieb vo verejnom záujme.

Zapojenie Dobrovoľnej civilnej ochrany

Dobrovoľná civilná ochrana (DCO) je jednou zo štrnástich strešných organizácií zapojených do národného projektu, pričom predstavuje jediný zapojený subjekt zameraný na systematické nasadzovanie dobrovoľných záchranárov a dobrovoľníkov civilnej ochrany. Jej účasť v projekte prináša do medzisektorového dialógu perspektívu organizácie, ktorá dlhodobo pôsobí priamo v teréne, reaguje na mimoriadne udalosti a zároveň sa venuje vzdelávaniu a príprave obyvateľstva.

DCO v rámci projektu posilňuje svoje odborné, analytické a koordinačné kapacity, aby dokázala efektívnejšie zastupovať potreby dobrovoľníkov

v oblasti civilnej ochrany a prispievať k tvorbe verejných politík. Vďaka rozsiahlej sieti členov a regionálnych koordinátorov prináša do projektu praktické skúsenosti z reálnych zásahov, humanitárnych operácií a krízového manažmentu. Zároveň aktívne spolupracuje s ďalšími organizáciami občianskej spoločnosti, štátnymi inštitúciami a odbornými partnermi.

Účast' DCO v projekte umožňuje systematicky rozvíjať dobrovoľnícke kapacity v oblasti civilnej ochrany, zlepšovať pripravenosť obyvateľstva a posilňovať odolnosť komunit. Ako jediná organizácia s takto špecifickým zameraním prináša do projektu unikátnu kombináciu praktickej expertízy, terénnych skúseností a schopnosti mobilizovať dobrovoľníkov pri udalostiach rôzneho rozsahu.

Význam DCO pre systém civilnej ochrany

Dobrovoľná civilná ochrana predstavuje dôležitý článok medzi štátnymi zložkami a verejnosťou. Jej význam spočíva v niekoľkých oblastiach:

- **Praktická pripravenosť a flexibilita** – dobrovoľníci DCO sú schopní rýchlo reagovať na mimoriadne udalosti, dopĺňať profesionálne zložky a poskytovať podporu tam, kde je to najviac potrebné.
- **Vzdelávanie a prevencia**
DCO systematicky pripravuje obyvateľstvo na krízové situácie, čím zvyšuje celkovú odolnosť spoločnosti.
- **Budovanie komunitnej bezpečnosti** – prostredníctvom regionálnych tímov posilňuje súdržnosť komunit a ich schopnosť zvládať krízové situácie vlastnými silami.

Špecializované školenia pre dobrovoľných hasičov

Okrem vplývania na legislatívne prostredie sa Dobrovoľná civilná ochrana aktívne venuje aj praktickému vzdelávaniu dobrovoľných hasičských zborov, a to formou špecializovaných kurzov prvej pomoci vytvorených špecificky pre potreby dobrovoľných hasičov.

Tieto školenia sú zamerané na situácie, s ktorými sa dobrovoľní hasiči stretávajú najčastejšie – zásahy pri dopravných nehodách, práci s technikou či poskytovaní prvej pomoci v prostredí so zvýšeným rizikom. Doteraz prešlo týmito školeniami

162 dobrovoľných hasičov zo 17 dobrovoľných hasičských zborov, konkrétne:

Dolná Poruba, Omšenie, Podvažie, Stupné, Papradno, Brvnište, Jasenica, Visolaje, Podhradie, Veľká Paka, Štvrtok na Ostrove, Malacky, Podbranč, Rybky, Adamovské Kochanovce, Bratislava – Petržalka a Bratislava – Staré Mesto.

Tieto školenia významne prispievajú k zvýšeniu bezpečnosti zásahov, profesionalizácii dobrovoľných hasičov a k celkovej pripravenosti obcí reagovať na mimoriadne udalosti. DCO tak posilňuje nielen systém civilnej ochrany, ale aj integrovaný záchranný systém ako celok.

Cieľ projektu

Cieľom projektu je ovplyvniť oblasť verejných politík tak, aby sa zlepšilo prostredie pre dobrovoľnícke organizácie pôsobiace v rámci integrovaného záchranného systému. Projekt sa zameriava na legislatívne návrhy podporujúce subjekty akreditované podľa zákona č. 129/2002 Z. z. o integrovanom záchrannom systéme, ktorých fungovanie je v súčasnosti náročné a z dlhodobého hľadiska neudržateľné.

Dobrovoľníci vykonávajú svoju činnosť nezištne, avšak potrebujú mať k dispozícii vybavenie zodpovedajúce zameraniu organizácie, špecifický odev a osobné ochranné pracovné prostriedky (OOPP), ktoré chránia ich život a zdravie pri pomoci v teréne. Rovnako je potrebné zabezpečiť vhodné podmienky na uskladnenie materiálu, jeho údržbu a dopravu na miesta výkonu činností.

Vytváranie aktivít zameraných na zlepšovanie dobrovoľníckeho prostredia je primárnym cieľom projektu a zároveň aj Dobrovoľnej civilnej ochrany ako zapojenej organizácie.

Záver

Národný projekt predstavuje významný krok k posilneniu úlohy občianskej spoločnosti v oblasti verejných politík. Zapojenie Dobrovoľnej civilnej ochrany do tohto procesu je mimoriadne dôležité, pretože prináša do systému civilnej ochrany praktické skúsenosti, odborné poznatky, vzdelávacie aktivity a schopnosť mobilizovať dobrovoľníkov v prospech verejnosti.

DCO tak zohráva nezastupiteľnú úlohu pri budovaní bezpečnejšej, odolnejšej a lepšie pripravenej spoločnosti – nielen legislatívne, ale aj priamo v teréne, pri práci s komunitami a pri príprave tých, ktorí stoja v prvej línii pomoci.

KOMPARÁCIA BEZPEČNOSTNÉHO PRÁVA SO ZAMERANÍM NA PRÁVNÚ ÚPRAVU BEZPEČNOSTI A OCHRANY ZDRAVIA PRI PRÁCI A POŽIARNEJ OCHRANY PRÁVNÝCH MODELOV V NEMECKU A TALIANSKU

Príspevok analyzuje vývoj bezpečnostného práva v Európe so zameraním na BOZP a požiarnu ochranu, pričom porovnáva nemecký preventívny model s talianskym centralizovaným a kodifikovaným prístupom.

JUDr. Ján Dargaj

Pôsobí na Akadémii Policajného zboru v Bratislave v rámci Kancelárie rektora – Vnútrošného oddelenia, kde je uvedený vo funkcii BOZP. Jeho odborné zameranie je významné najmä v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, teda v praktickej rovine bezpečnostného práva. V spojení s témou článku predstavuje autora, ktorý prináša pohľad vychádzajúci z aplikácie bezpečnostných pravidiel v inštitucionálnom prostredí.

doc. Ing. Michal Orinčák, PhD.

Pôsobí na Akadémii Policajného zboru v Bratislave ako docent na Katedre verejnej správy a krízového manažmentu. Jeho odborné zameranie sa viaže na bezpečnostné vedy, krízové riadenie, požiarnu ochranu a ochranu obyvateľstva, čo potvrdzuje aj jeho publikačná činnosť vrátane vysokoškolských učebníc a monografií. V téme bezpečnostného práva predstavuje akademický a odborný pohľad z oblasti verejnej správy, krízového manažmentu a systémovej ochrany spoločnosti.

Abstrakt

Príspevok sa zaoberá vývojom bezpečnostného práva ako súčasti mílnikov právneho vývoja v stredoeurópskom priestore so zameraním na právnu úpravu bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a požiarnej ochrany. Cieľom príspevku je identifikovať kľúčové legislatívne a systémové zmeny, ktoré formovali moderné prístupy k regulácii pracovných rizík, a prostredníctvom komparatívnej analýzy právnych modelov v Nemecku a Taliansku posúdiť ich význam pre vývoj bezpečnostného práva v širšom regionálnom kontexte. Príspevok vychádza z komparatívnej právnej metódy a analýzy základných právnych princípov, najmä princípu prevencie, zodpovednosti a proporcionality. Analýza poukazuje na existenciu dvoch odlišných regulačných paradigmat, pričom

nemecký model je charakteristický inštitucionalizovanou prevenciou a prepojením právnych a poisťných mechanizmov, zatiaľ čo taliansky model sa vyznačuje komplexnou normatívnou kodifikáciou a centralizovaným regulačným rámcom. Výsledky komparácie naznačujú konvergenciu základných princípov bezpečnostného práva v európskom priestore a potvrdzujú význam analyzovaných modelov ako referenčných bodov pre ďalší vývoj právnej regulácie ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci.

Kľúčové slová

bezpečnostné právo, bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci, požiarna ochrana, princíp prevencie, stredoeurópsky právny priestor

Annotation

The paper deals with the development of safety law as part of the milestones of legal development in the Central European area, focusing on the legal regulation of occupational safety and health and fire protection. The paper aims to identify key legislative and systemic changes that have shaped modern approaches to the regulation of occupational risks, and through a comparative analysis of legal models in Germany and Italy, to assess their significance for the development of safety law in a broader regional context. The paper is based on the comparative legal method and the analysis of basic legal principles, in particular the principles of prevention, responsibility and proportionality. The analysis points to the existence of two different regulatory paradigms, with the German model characterized by institutionalized prevention and the interconnection of legal and insurance mechanisms, while the Italian model is characterized by complex normative codification and a centralized regulatory framework. The results of the comparison indicate the convergence of the basic principles of safety law in the European area and confirm the importance of the analyzed models as reference points for the further development of legal regulation of occupational health and safety.

Keywords

safety law, occupational safety and health protection, fire protection, prevention principle, Central European legal area

Úvod

Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci spolu s právnou úpravou požiarnej ochrany predstavujú integrálnu súčasť moderného verejného práva a zároveň významný indikátor úrovne sociálneho štátu. Vývoj bezpečnostného práva v Európe je úzko spätý s industrializáciou, technologickým pokrokom a postupným presadzovaním princípu prevencie ako základného nástroja ochrany života a zdravia. V kontexte právneho vývoja strednej Európy nadobúda osobitný význam skúmanie legislatívnych a systémových mílnikov, ktoré formovali súčasné modely regulácie rizík v pracovnom prostredí.

Osobitnú pozornosť si zasluhuje komparácia právnych prístupov v Nemecko a Taliansko, ktoré predstavujú dva odlišné, no komplementárne modely vývoja bezpečnostného práva. Kým nemecký prístup je tradične spájaný s inštitucionalizovanou prevenciou a výraznou úlohou samosprávnych poisťných mechanizmov,² taliansky model sa vyznačuje silnou normatívnou kodifikáciou a centralizovaným regulačným rámcom. Komparácia týchto modelov umožňuje identifikovať nielen rozdielne regulačné paradigmy, ale aj spoločné princípy, ktoré sa následne premietli do harmonizačných procesov na úrovni Európskej únie.

Cieľom príspevku je identifikovať kľúčové legislatívne a systémové mílniky v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a požiarnej ochrany a prostredníctvom komparatívnej právnej analýzy posúdiť ich význam pre vývoj bezpečnostného práva v stredoeurópskom priestore. Metodologicky príspevok vychádza z komparatívnej metódy, analýzy právnych princípov a identifikácie normatívnych zlomov, ktoré predstavujú posun od represívneho k preventívnemu modelu regulácie.

Príspevok vychádza z tézy, že vývoj bezpečnostného práva v Európe možno interpretovať ako postupnú transformáciu od sektorovej regulácie k systematickému právnemu rámcu riadenia rizík, pričom analyzované právne poriadky predstavujú významné referenčné body tohto procesu. Ich skúmanie umožňuje lepšie pochopiť smerovanie bezpečnostného práva v širšom regionálnom kontexte a identifikovať faktory, ktoré ovplyvňujú jeho ďalší vývoj.

Bezpečnostné právo ako právno-teoretická kategória

Bezpečnostné právo možno vnímať ako relatívne samostatnú oblasť verejného práva, ktorej primárnym cieľom je ochrana života, zdravia a majetku prostredníctvom právnej regulácie rizík vznikajúcich v pracovnom a technickom prostredí. Jeho vývoj je úzko spätý s transformáciou spoločnosti na priemyselnú a postindustriálnu, pričom postupne dochádza k presunu od represívneho prístupu k systematickej prevencii a riadeniu rizík.

Z právno-teoretického hľadiska je bezpečnostné právo charakteristické interdisciplinárnym charakterom. Prelína sa s pracovným právom, správnym právom, sociálnym právom, ale aj s právom stavebným

¹ Smernica Rady 89/391/EHS

² Sozialgesetzbuch VII

a technickými normami. Táto hybridná povaha odráža skutočnosť, že regulácia bezpečnosti nie je viazaná len na právne vzťahy medzi zamestnávateľom a zamestnancom, ale predstavuje širší verejný záujem na ochrane základných hodnôt spoločnosti.

Podstatným znakom bezpečnostného práva je jeho preventívna funkcia. Na rozdiel od tradičných právnych odvetví, ktoré reagujú na porušenie právnych povinností ex post, bezpečnostné právo smeruje k minimalizácii pravdepodobnosti vzniku škody prostredníctvom povinnosti identifikovať, hodnotiť a riadiť riziká. Táto orientácia na budúce ohrozenia posilňuje jeho väzbu na princíp predvídateľnosti a na koncept riadenia rizík ako právnej kategórie.

V modernom ponímaní bezpečnostného práva možno identifikovať aj jeho úzku väzbu na koncept sociálneho štátu. Ochrana zdravia pri práci je totiž nielen individuálnym právom zamestnanca, ale aj súčasťou širšej sociálnej politiky štátu, ktorá smeruje k zabezpečeniu dôstojných pracovných podmienok a prevencii sociálnych rizík. Bezpečnostné právo tak plní nielen ochrannú, ale aj stabilizačnú funkciu v rámci spoločenského systému.

Legislatívne míľniky bezpečnostného práva

Vývoj právnej úpravy bezpečnosti práce v Európe možno interpretovať ako postupnú institucionalizáciu ochrany práce, ktorá prešla od fragmentárnych opatrení k systematickému regulačnému rámcu. Z komparatívneho hľadiska predstavujú právne systémy Nemecka a Talianska dva významné modely, ktoré reflektujú rozdielne historické a právne tradície.

Povojnové obdobie a moderný systém BOZP

Nemecko – systém založený na prevencii

Kľúčové míľniky:

- zákon o bezpečnosti práce (Arbeitsschutzgesetz, 1996),
- silná úloha profesijných poisťovní,
- prepojenie technických noriem a praxe.

Charakteristika:

- decentralizovaný, ale veľmi funkčný model,
- vysoká úroveň technických štandardov.

Taliansko – konsolidácia legislatívy

Kľúčové míľniky:

- Testo Unico sulla Sicurezza (Legislative Decree 81/2008) – komplexný rámec BOZP,

Charakteristika:

- silná centralizácia pravidiel,
- dôraz na zodpovednosť zamestnávateľa,
- rozsiahla dokumentačná báza.

Nemecký model

Za jeden z najvýznamnejších legislatívnych míľnikov možno považovať zavedenie systému sociálneho úrazového poistenia v druhej polovici 19. storočia, ktorý položil základy moderného systému prevencie pracovných úrazov. Tento krok znamenal zásadný posun od individuálnej zodpovednosti k institucionalizovanému systému ochrany práce a zároveň vytvoril predpoklady pre vznik profesijných poisťovacích združení ako nositeľov preventívnych opatrení.

Ďalší významný míľnik predstavuje postupná integrácia bezpečnostných požiadaviek do komplexnej právnej úpravy pracovného prostredia, ktorá posilnila systematický prístup k riadeniu rizík. Moderný vývoj je charakterizovaný dôrazom na hodnotenie rizík,⁴ participáciu zamestnancov a prepojenie právnych povinností s technickými normami, čím sa bezpečnostné právo transformovalo na dynamický nástroj regulácie pracovných podmienok.

Historické míľniky (19. – polovica 20. storočia):

- vznik povinného sociálneho poistenia (Bismarckove reformy, 1880s) – základ systému prevencie úrazov,
- prvé profesijné združenia (Berufsgenossenschaften) ako nositelia prevencie,
- technické normy pre priemysel a stavebníctvo.

Taliansky model

Vývoj bezpečnostného práva v talianskom prostredí je charakteristický postupným prechodom od sektorovej regulácie k jednotnému legislatívnemu rámcu. Historicky bola ochrana práce upravovaná viacerými čiastkovými predpismi, čo viedlo k potrebe systematizácie právnej úpravy.

³ Arbeitsschutzgesetz (ArbSchG), § 3, § 5

⁴ Sozialgesetzbuch VII, § 14

Kľúčovým legislatívnym míľnikom sa stala komplexná kodifikácia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci na začiatku 21. storočia, ktorá konsolidovala dovtedy roztrieštené pravidlá do jednotného normatívneho systému. Tento krok výrazne posilnil právnu istotu a jednoznačne definoval povinnosti jednotlivých subjektov, najmä zamestnávateľov, čím sa bezpečnostné právo stalo systematickou súčasťou verejnoprávnej regulácie pracovného prostredia.

Historické míľniky (19. – polovica 20. storočia):

- postupná industrializácia severu (Lombardsko, Piemont),
- prvé zákony o ochrane práce na prelome 19./20. storočia,
- vznik národných inštitúcií pre poistenie pracovných úrazov.

Požiarna ochrana ako súčasť bezpečnostného práva:

Požiarna ochrana predstavuje integrálnu súčasť bezpečnostného práva, keďže jej cieľom je predchádzanie vzniku mimoriadnych udalostí ohrozujúcich život, zdravie a majetok. Z právneho hľadiska ide o oblasť, ktorá sa nachádza na rozhraní správneho, stavebného a bezpečnostného práva a ktorá významne dopĺňa systém ochrany práce.

Charakteristickým znakom právnej úpravy požiarnej ochrany je jej preventívny charakter, prejavujúci sa najmä v povinnosti navrhovať a prevádzkovať objekty v súlade s bezpečnostnými štandardmi. Právna regulácia tak zahŕňa nielen povinnosti prevádzkovateľov, ale aj kontrolnú a metodickú činnosť verejných orgánov, čím sa zabezpečuje komplexný systém riadenia požiarneho rizika.

Z komparatívneho hľadiska možno identifikovať rozdielne inštitucionálne prístupy. V niektorých právnych systémoch je požiarňa ochrana výrazne decentralizovaná a prepojená s regionálnou správou a poisťňami mechanizmami, čo umožňuje flexibilné prispôsobenie preventívnych opatrení miestnym podmienkam. V iných systémoch dominuje centralizovaný model založený na silnej úlohe štátnych orgánov, ktorý zabezpečuje jednotnú

aplikáciu právnych predpisov a koordináciu zásahovej činnosti. Požiarna ochrana zároveň predstavuje významný prvok integrácie bezpečnostného práva do širšieho rámca verejnej bezpečnosti. Jej právna úprava reflektuje nielen potrebu ochrany pracovného prostredia, ale aj širší verejný záujem na ochrane spoločnosti pred technologickými a environmentálnymi rizikami. V tomto kontexte možno požiarne právo vnímať ako dôležitý nástroj preventívnej politiky štátu, ktorý dopĺňa systém ochrany zdravia pri práci a prispieva k celkovej odolnosti spoločnosti voči mimoriadnym udalostiam.

Nemecko:

- silný systém dobrovoľných hasičských zborov,
- jednotné stavebné predpisy spolkových krajín,
- prepojenie požiarnych noriem s poisťovníctvom.

Taliansko:

- národný hasičský zbor (Vigili del Fuoco) ako centrálna autorita,
- modernizácia po veľkých priemyselných nehodách,
- integrácia požiarnej prevencie do stavebného povoľovania.

6

Vplyv európskej legislatívy a spoločné míľniky pre obe krajiny:

- rámcová smernica EÚ 89/391/EHS,
- harmonizácia technických noriem,
- dôraz na riadenie rizík a kultúru bezpečnosti.

7

Zaraďujeme komparáciu:

- Nemecko = viac systém prevencie.
- Taliansko = viac normatívny a kontrolný prístup.

Súčasný trendy a témy bezpečnostného práva pre 21. storočie:

- digitalizácia bezpečnosti (senzory, monitoring),
- psychosociálne riziká,
- bezpečnosť pri práci na diaľku,
- klimatické riziká a požiare.

Komparatívna analýza právnych modelov bezpečnostného práva

Komparácia právnej úpravy bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a požiarnej ochrany v Nemecko a Taliansko poukazuje na existenciu dvoch odlišných, no funkčne komplementárnych regulačných paradigmat, ktoré formovali vývoj bezpečnostného práva v európskom priestore. Zatiaľ čo nemecký model

⁶Decreto Legislativo 81/2008, čl. 17

⁷Decreto Legislativo 81/2008, čl. 28 – 29

je charakteristický dôrazom na systémovú prevenciu a inštitucionalizované riadenie rizík, taliansky model predstavuje príklad normatívneho a kodifikačného prístupu, ktorý kladie dôraz na právne povinnosti a kontrolné mechanizmy.

Z hľadiska regulačnej filozofie možno nemecký prístup označiť za preventívny a participatívny. Jeho základom je prepojenie právnej regulácie s technickými normami a odbornou praxou,

pričom významnú úlohu zohrávajú profesijné poisťovacie inštitúcie ako nositelia prevencie. Tento model reflektuje chápanie bezpečnosti práce ako kontinuálneho procesu riadenia rizík, v ktorom právna úprava vytvára rámec pre samoregulačné mechanizmy podporované odborným dohľadom. Míľnikom tohto vývoja je najmä inštitucionalizácia prevencie prostredníctvom sociálneho úrazového poistenia a následné prepojenie právnych a technických nástrojov ochrany práce.

Naopak taliansky model je založený na komplexnej normatívnej regulácii, ktorá systematicky vymedzuje práva a povinnosti jednotlivých subjektov pracovnoprávných vzťahov. Kodifikačný prístup vedie k vysokej miere právnej istoty, no zároveň k výraznej formalizácii preventívnych procesov. Charakteristickým znakom je silná individuálna zodpovednosť zamestnávateľa a rozsiahly dokumentačný režim, ktorý slúži ako nástroj preukazovania plnenia zákonných povinností. Míľnikom v tomto prípade je konsolidácia právnej úpravy do jednotného legislatívneho rámca, čím došlo k systematizácii dovtedy fragmentovaných pravidiel bezpečnosti práce.

Rozdiely medzi analyzovanými modelmi sa prejavujú aj v oblasti inštitucionálneho zabezpečenia a výkonu dohľadu. Nemecký systém využíva kombinovaný model, v ktorom sa kontrolné kompetencie delia medzi verejnú správu a profesijné inštitúcie, čo

Komparácia bezpečnostného práva – Nemecký a Taliansky model

Kritérium	Nemecký model	Taliansky model
 Regulačná paradigma	Preventívny, systémovo orientovaný model	Normatívny, kodifikačný model
 Historický míľnik	Zavedenie sociálneho úrazového poistenia a profesijných združení	Komplexná kodifikácia bezpečnosti práce (2008)
 Inštitucionálny rámec	Silná úloha profesijných poisťovní a decentralizovaných orgánov	Centralizovaný systém štátneho dozoru
 Prístup k prevencii	Technické normy a systém riadenia rizík	Povinnosti zamestnávateľa a dokumentačný režim
 Systém zodpovednosti	Kombinácia administratívnej a poisťnej zodpovednosti	Silná individuálna zodpovednosť zamestnávateľa
 Kontrola a dohľad	Kombinovaný model (poisťovne + štát)	Štátne kontrolné orgány
 Požiarna ochrana	Prepojenie s poisťovníctvom a regionálnou reguláciou	Centralizovaný hasičský a preventívny systém
 Charakter míľníka	Inštitucionalizácia prevencie	Kodifikácia bezpečnostného práva

umožňuje prepojenie regulačnej a preventívnej funkcie. Taliansky model je naopak viac centralizovaný a založený na výkone štátneho dozoru, ktorý zabezpečuje jednotnosť aplikácie právnych predpisov.

V oblasti požiarnej ochrany možno pozorovať podobnú dichotómiu. V nemeckom prostredí je požiarna prevencia úzko prepojená s regionálnou reguláciou a systémom poistenia, čo podporuje technickú orientáciu a lokálnu adaptabilitu opatrení. Taliansky systém požiarnej ochrany je charakteristický silnou úlohou štátu a jednotnou organizačnou štruktúrou, ktorá zabezpečuje koordinovaný výkon preventívnych aj represívnych úloh.

Z komparatívneho hľadiska možno konštatovať, že oba modely predstavujú významné míľniky vývoja bezpečnostného práva, avšak každý z nich reflektuje odlišnú právnu kultúru a spôsob regulácie spoločenských rizík. Nemecký model zdôrazňuje prevenciu ako systémový princíp, zatiaľ čo taliansky model kladie dôraz na normatívnu komplexnosť a právnu kontrolu. Ich komparácia tak umožňuje identifikovať základné osi vývoja bezpečnostného práva v Európe — prechod od reaktívnej ochrany k proaktívnemu riadeniu rizík a postupnú integráciu bezpečnostných pravidiel do širšieho rámca verejného práva.

Právne princípy bezpečnostného práva v komparatívnom kontexte

Analýza právnej úpravy bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a požiarnej ochrany v Nemecku a Taliansku umožňuje identifikovať súbor spoločných právnych princípov, ktoré predstavujú normatívny základ bezpečnostného práva ako osobitnej oblasti verejnoprávnej regulácie. Tieto princípy zároveň vysvetľujú rozdiely v regulačných prístupoch analyzovaných právnych poriadkov.

Princíp prevencie

Predstavuje kľúčový východiskový bod bezpečnostného práva a vyjadruje požiadavku predchádzať vzniku ohrozenia života a zdravia ešte pred jeho

realizáciou. V nemeckom modeli sa tento princíp premieta do systémového riadenia rizík a úzkeho prepojenia právnej regulácie s technickými normami a odbornou praxou. Prevencia tu nadobúda charakter kontinuálneho procesu podporovaného inštitucionálnymi mechanizmami.

Princíp zodpovednosti

Bezpečnostné právo je neoddeliteľne spojené s otázkou právnej zodpovednosti za vznik rizika a jeho následky. Komparácia ukazuje rozdielne rozloženie zodpovednostných mechanizmov.

Nemecký model pracuje s kombináciou poistnej a administratívnej zodpovednosti, čím dochádza k čiastočnej kolektivizácii rizika a posilneniu preventívnej funkcie systému. Taliansky model je postavený na výraznej individuálnej zodpovednosti zamestnávateľa, ktorá má nielen represívny, ale aj preventívny charakter, keďže motivuje k dôslednému plneniu zákonných povinností.

Princíp proporcionality

Princíp proporcionality zohráva významnú úlohu najmä pri určovaní rozsahu preventívnych opatrení a sankčných mechanizmov. Jeho uplatnenie sa prejavuje v požiadavke, aby bezpečnostné opatrenia boli primerané identifikovanému riziku a aby zásahy verejnej moci nepresahovali mieru nevyhnutnú na ochranu verejného záujmu.

V analyzovaných právnych poriadkoch možno sledovať postupný posun od rigidnej regulácie k flexibilnejším nástrojom založeným na hodnotení rizík, čo odráža moderný trend individualizácie bezpečnostných opatrení.

Princíp integrácie bezpečnosti do verejných politik

Ďalším spoločným prvkom je postupná integrácia bezpečnostného práva do širšieho rámca verejných politik, najmä sociálnej politiky, ochrany zdravia a stavebnej regulácie. Tento trend poukazuje na transformáciu bezpečnosti práce z úzkej sektorovej regulácie na horizontálnu právnu kategóriu s významným spoločenským dopadom.

⁵ Decreto Legislativo 81/2008

Záver

Bezpečnostné právo predstavuje dynamicky sa rozvíjajúcu oblasť verejného práva, ktorej vývoj odráža širšie spoločenské a ekonomické zmeny spojené s industrializáciou, technologickým pokrokom a rastúcimi požiadavkami na ochranu života a zdravia. Komparácia právnych modelov v Nemecku a Taliansku potvrdzuje, že mílniky vývoja v tejto oblasti nemožno chápať len ako jednotlivé legislatívne akty, ale predovšetkým ako zmeny regulačnej paradigmy.

Nemecký model predstavuje mílnik v podobe systematickej institucionalizácie prevencie a prepojenia právnych, technických a poisťných nástrojov, čím vytvára stabilný rámec riadenia pracovných rizík. Taliansky model naopak ilustruje význam komplexnej normatívnej kodifikácie, ktorá prispela k systematizácii právnej úpravy a posilneniu právnej istoty subjektov pracovnoprávných vzťahov.

Komparatívna analýza zároveň ukazuje, že napriek rozdielnym regulačným prístupom oba modely konvergujú v základných princípoch bezpečnostného práva, najmä v dôraze na prevenciu, zodpovednosť a proporcionalitu. Tento konvergenčný trend je posilňovaný harmonizačným pôsobením európskeho práva, ktoré vytvára spoločný normatívny rámec pre ochranu zdravia a bezpečnosti pri práci.

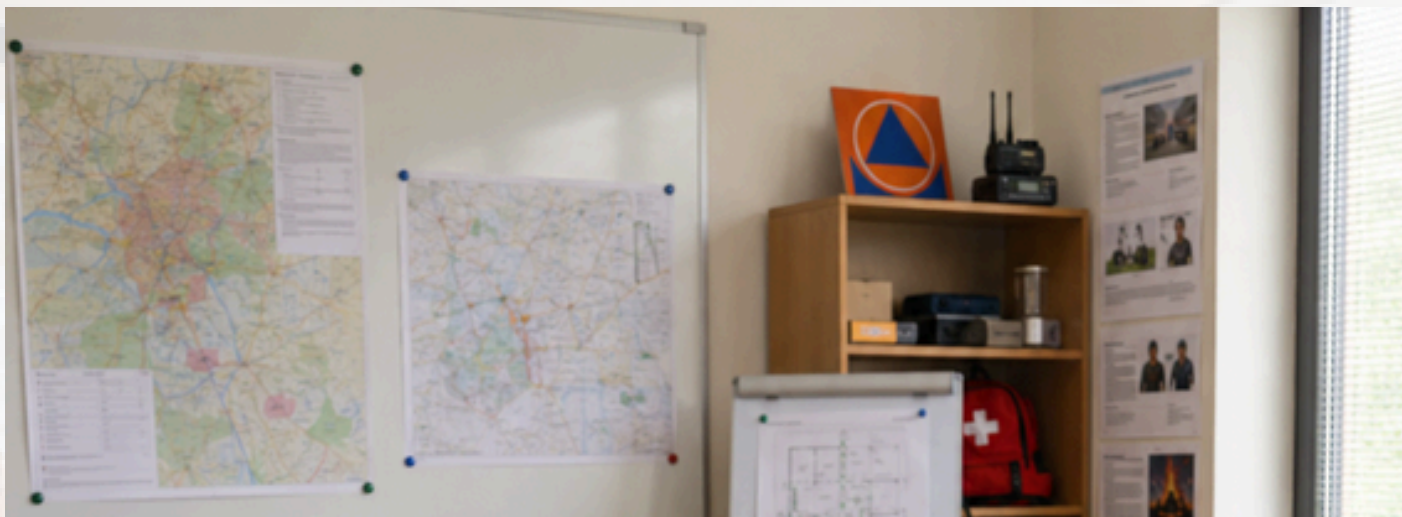
Z pohľadu stredoeurópskeho právneho priestoru možno analyzované modely vnímať ako referenčné body, ktoré ovplyvnili smerovanie legislatívnych a inštitucionálnych riešení v regióne. Ich skúmanie umožňuje identifikovať základné faktory efektívnej regulácie pracovných rizík a

zároveň poukazuje na potrebu ďalšieho rozvoja bezpečnostného práva v reakcii na nové technologické a spoločenské výzvy.

Výsledky komparácie potvrdzujú, že budúci vývoj bezpečnostného práva bude pravdepodobne pokračovať v smere integrácie preventívnych nástrojov, posilňovania kultúry bezpečnosti a prehĺbovania prepojenia medzi právnou reguláciou a riadením rizík v praxi.

Literatúra

- 1.DEUTSCHLAND. Arbeitsschutzgesetz (ArbSchG). 1996.
- 2.DEUTSCHLAND. Sozialgesetzbuch VII. 1996.
- 3.DEUTSCHLAND. Arbeitssicherheitsgesetz. 1973.
- 4.ITALIA. Decreto Legislativo 9 aprile 2008, n. 81.
- 5.ITALIA. Decreto Legislativo 8 marzo 2006, n. 139.
- 6.SMERNICA RADY 89/391/EHS.
- 7.Zákon NR SR č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov.
- 8.Zákon č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
- 9.Zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov.
- 10.Zákon č. 387/2002 Z. z. o riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu.

PRIPRAVENOSŤ OBYVATEĽSTVA NA ZVLÁDANIE KRÍZ A ÚLOHA OSVETY

Význam pripravenosti obyvateľstva na mimoriadne udalosti úzko súvisí so systematickou osvetou, vzdelávaním a dostupnosťou praktických informácií v oblasti civilnej ochrany. Dôležitým prvkom je aj aktuálna analýza územia a správna evidencia rizík, ktorá umožňuje lepšie plánovanie ochrany obyvateľstva a posilňovanie odolnosti spoločnosti.

Alexandra Bánovská, Bc. Pavol Polakovič

Pôsobia v prostredí Akadémie Policajného zboru v Bratislave a venujú sa problematike civilnej ochrany, osvety a pripravenosti obyvateľstva. Sú autormi edukačného materiálu Civilná ochrana v kocke, ktorý približuje základné zásady individuálnej a kolektívnej ochrany odbornej aj laickej verejnosti.

Anotácia: Príspevok sa zaoberá významom pripravenosti obyvateľstva na zvládanie mimoriadnych udalostí a úlohu osvety v systéme civilnej ochrany. Pozornosť je venovaná významu vzdelávania obyvateľstva, analýze územia ako zdroju informácií o ohrozeniach a potrebe aktualizácie dokumentácie civilnej ochrany na základe reálnych historických údajov o mimoriadnych udalostiach. Súčasťou príspevku je identifikácia nesúladu medzi evidenciou rizík a evidenciou vzniku mimoriadnych udalostí v podmienkach Slovenskej republiky. Praktickým výstupom je edukačná príručka Civilná ochrana v kocke – základy kolektívnej a individuálnej ochrany, určená odbornej aj laickej verejnosti.

Kľúčové slová: analýza územia, civilná ochrana, osвета, reziliencia spoločnosti

Úvod

V súčasnom globálnom bezpečnostnom prostredí, ktoré je definované vysokou mierou volatility, neistoty a eskalujúceho geopolitického napätia, nadobúda pojem krízového riadenia nový význam. Proces krízového riadenia sa preklápa z úrovne štátu, bližšie k lokálnej úrovni miest a obcí. Do popredia sa dostáva koncept celospoločenskej reziliencie, v rámci ktorého je pripravenosť jednotlivca vnímaná ako kľúčový predpoklad efektívneho zvládania krízových situácií. Bezpečnosť tvorí zásadný element fungovania štátu

a spoločnosti. Malo by byť v prvoradom záujme štátu zaručovať bezpečnosť svojich obyvateľov. Avšak, v kontexte redefinície pojmu krízového riadenia dochádza k oslabeniu tradičnej paradigmy bezpečnosti ako výlučnej a izolovanej činnosti štátnych zložiek alebo subjektov miestnej samosprávy. Bezpečnosť je naopak chápaná ako výsledok súčinnosti a vzájomného pôsobenia pripravenosti na inštitucionálnej úrovni, úrovni samosprávy a individuálnej odolnosti jednotlivcov.

Jednotlivec ako determinant účinnosti systému a význam osvetu a vzdelávania obyvateľstva v rámci civilnej ochrany

V systéme krízového riadenia na úrovni miest a obcí zohráva informovanosť a pripravenosť obyvateľstva kľúčovú úlohu pri efektívnom zvládaní mimoriadnych udalostí. Jednotlivec – obyvateľ, ako základný stavebný prvok spoločnosti, predstavuje neoddeliteľnú súčasť účinného fungovania tohto systému.

V počiatočnej fáze vzniku mimoriadnej udalosti, predovšetkým v jej prvých minútach a hodinách, nadobúda individuálna pripravenosť zásadný význam a môže determinovať ďalší priebeh celej udalosti. Vznik mimoriadnej udalosti predstavuje zásah do kvalitatívneho stavu jednotlivých prvkov systému, ktorý sa prejavuje nielen transformáciou vzťahov medzi týmito² prvkami, ale aj zmenou ich vzájomných väzieb. V tomto kontexte zohráva kľúčovú úlohu úroveň vedomostí v oblasti civilnej ochrany obyvateľstva (ďalej len „civilnej ochrany“), ktorá významne ovplyvňuje rozsah a intenzitu negatívnych dôsledkov mimoriadnej udalosti, ako aj schopnosť jednotlivca adaptovať sa na vzniknutú zmenu kvalitatívneho stavu systému a efektívne ju zvládať.

Osvojenie si základných princípov civilnej ochrany prispieva k zvýšeniu schopnosti adekvátne reagovať a zvládať mimoriadne udalosti a krízové situácie na úrovni obcí, čím sa posilňuje celková odolnosť spoločnosti. Pripravenosť jednotlivca ako celku sa preto neobmedzuje len na miestnu úroveň, ale premieta sa aj do celonárodnej pripravenosti, keďže vyššia miera informovanosti v obciach vedie k celkovo vyššej úrovni pripravenosti obyvateľstva na území celého štátu.

Vzdelávanie a príprava obyvateľstva v oblasti civilnej ochrany zohrávajú v spoločnosti dlhodobu významnú úlohu, a to najmä s ohľadom na historicky akcelerujúcu dynamiku spoločenského vývoja a technologických procesov. Príprava obyvateľstva sa pritom neobmedzuje výlučne na vojenské konflikty, ale zahŕňa aj spektrum nevojenských hrozieb a rizík vyplývajúcich zo vzniku mimoriadnych udalostí. Z uvedeného dôvodu je nevyhnutné systematicky rozvíjať osvetu obyvateľstva, s osobitným dôrazom na jej realizáciu na lokálnej úrovni prostredníctvom samospráv.

Význam vzdelávania obyvateľstva vyplýva aj z poznania, že jednotlivci tvoria integrálnu súčasť bezpečnostného systému štátu.

Bez ich aktívnej participácie a bez osvojenia si základných princípov civilnej ochrany dochádza

k výraznému zníženiu efektívnosti a účinnosti zvládania mimoriadnych udalostí a z nich vyplývajúcich krízových situácií. Vzdelávanie a osvetu obyvateľstva pritom nesmerujú výlučne k posilňovaniu individuálnej pripravenosti a reziliencie, ale majú aj širší systémový význam. Postupné zvyšovanie úrovne vedomostí a praktických zručností obyvateľstva prispieva k znižovaniu tlaku na štátne a krízové kapacity, keďže jednotlivci sú schopní adekvátne a samostatne reagovať v počiatočných fázach krízových situácií, čím sa vytvára priestor pre efektívnejšie nasadenie dostupných záchranných a riadiacich zdrojov.

Analýza územia ako zdroj informácií a jej význam pre pripravenosť obyvateľov

Správna klasifikácia a evidencia rizík predstavuje základný pilier systému civilnej ochrany a krízového riadenia na území Slovenskej republiky. Plány ochrany obyvateľstva a pomocná dokumentácia pre krízové riadenie sú funkčné iba vtedy, ak vychádzajú z úplných a aktuálnych podkladov o ohrození konkrétnych územných celkov. Absencia záznamu o rizikovom jave v príslušnej databáze, napriek preukázateľnému výskytu mimoriadnej udalosti, predstavuje systémový deficit, ktorý bezprostredne ohrozuje efektívnosť preventívnych opatrení aj operatívnej reakcie.

Z hľadiska osvetu a pripravenosti obyvateľstva má správne zaradenie rizík zásadný informačný a výchovný rozmer. Ak obec nemá evidované ohrozenia príslušných javom, nedokáže efektívne informovať obyvateľov o tomto type nebezpečenstva preventívnym resp. informačným charakterom. Pre obyvateľa je smerodajný údaj, aký krízový jav ho môže ohroziť. Výsledkom môže byť stav, v ktorom komunita nie je ani psychologicky, ani organizačne pripravená na zvládnutie udalosti, ktorá sa v danom území reálne vyskytla.

Z analytického pohľadu možno konštatovať, že medzera medzi evidenciou mimoriadnych udalostí a evidenciou prehľadu rizík v tabuľkovej časti analýzy územia s označením AO3 vytvára skreslený obraz skutočného ohrozenia územia. Dôsledkom je podhodnotenie potrieb pri tvorbe krízových plánov, neadekvátne dimenzovanie kapacít integrovaného záchranného systému pre dané územie a znížená schopnosť orgánov verejnej správy reagovať na základe relevantných dát. Náprava tohto stavu systematickou revíziou a aktualizáciou plánov ochrany obyvateľov na úrovni obcí a okresov je nevyhnutným predpokladom pre zvýšenie odolnosti spoločnosti voči prírodným

¹MEDELSKÝ, J. 2017. Medzinárodná bezpečnosť. Akadémia Policajného zboru v Bratislave: Katedra verejnoprávných vied. Bratislava. s. 32.

²SIMÁK, L. 2016. Krízový manažment vo verejnej správe. Žilinská univerzita v Žiline. Žilina. s. 47.

a technologickým hrozbám. Objektom skúmania boli prehľady rizík a databáza mimoriadnych udalostí na území Slovenskej republiky. Predmetom skúmania bol nesúlad medzi evidenciou mimoriadnych udalostí a evidenciou rizika úniku nebezpečných látok na úrovni obcí a okresov. Pri analýze a syntéze údajov bolo zistené, že v Prešovskom kraji v okrese

Svidník bola zaznamenaná mimoriadna udalosť úniku nebezpečnej látky v 7 obciach, ktoré nemajú v prehľade rizík ohrozenie týmto krízovým javom. Obdobné zistenia boli zaznamenané naprieč všetkými kraji, avšak do tabuľky sme nezahrnuli tie okresy, ktoré vykazovali len jednu alebo dve obce.

Tabuľka 1: Okresy s obcami bez evidencie rizika úniku nebezpečných látok napriek vzniku mimoriadnej udalosti. Spracoval: autor, zdroj: Sekcia krízového riadenia MV SR.

Kraj	Okres	Počet obcí	Obce bez evidencie rizika
Banskobystrický	Banská Bystrica	3	Lubietová, Podkonice, Vlkanová
	Rimavská Sobota	5	Rimavská Sobota, Figa, Jesenské (RS), Kružno, Lenartovce
Bratislavský	Senec	4	Senec, Nová Dedinka, Zálesie (SC), Dunajská Lužná
Nitriansky	Levice	3	Levice, Horné Turovce, Nový Tekov
	Nitra	3	Nitra, Poľný Kesov, Vráble
	Nové Zámky	3	Štúrovo, Nové Zámky, Hul
Prešovský	Kežmarok	3	Veľká Lomnica, Mlynčeky, Ľubica
	Prešov	3	Petrovany, Víťaz, Janovík
	Snina	3	Zemplínske Hámre, Stakčín, Pčoliné
	Stará Ľubovňa	4	Chmeľnica, Hniezdne, Jakubany, Plavnica
	Svidník	7	Stročín, Radoma, Okružle, Šarišský Štiavnik, Krajná Poľana, Kapišová, Hunkovce
	Vranov nad Topľou	3	Remeniny, Bystré, Hencovce
Trenčiansky	Bánovce nad Bebravou	3	Veľké Držkovce, Timoradza, Veľké Hoste
Trnavský	Galanta	3	Veľké Úľany, Dolná Streda, Horné Saliby
	Senica	4	Kúty, Jablonica, Moravský Svätý Ján, Prietrž
	Skalica	3	Gbely, Prietržka, Vrádište

Obsahové vymedzenie osvetu a vzdelávania obyvateľstva

V súčasnom globálnom bezpečnostnom prostredí, ktoré je definované vysokou mierou volatility, neistoty a eskalujúceho geopolitického napätia, nadobúda pojem krízového riadenia nový význam. Proces krízového riadenia sa preklápa z úrovne štátu, bližšie k lokálnej úrovni miest a obcí. Do popredia sa dostáva koncept celospoločenskej reziliencie, v rámci ktorého je pripravenosť jednotlivca vnímaná ako kľúčový predpoklad efektívneho zvládania krízových situácií. Bezpečnosť tvorí zásadný element fungovania štátu. Praktickým výstupom uvedeného edukačného konceptu je príručka s názvom *Civilná ochrana v kocke – základy kolektívnej a individuálnej ochrany*, ktorá bola publikovaná na oficiálnom webovom sídle Akadémie Policajného zboru v Bratislave v sekcii Katedry verejnej správy a krízového manažmentu, v časti Oznámenia a informácie. V záujme zvýšenia dostupnosti predmetného materiálu pre odbornú aj laickú verejnosť bol súčasne vytvorený QR kód umožňujúci okamžitý prístup k elektronickej verzii príručky prostredníctvom kompatibilného mobilného zariadenia. Uvedené riešenie podporuje rýchlu distribúciu edukačného obsahu, zjednodušuje prístup k informáciám a prispieva k efektívnejšiemu šíreniu poznatkov v oblasti civilnej ochrany.

Foto: prevzaté z publikácie *Civilná ochrana v kocke*, APZ Bratislava, 2026.

Záver

Budovanie reziliencie spoločnosti predstavuje dlhodobý a systematický proces, ktorého nevyhnutnou súčasťou je pripravenosť a informovanosť obyvateľstva. Schopnosť spoločnosti efektívne reagovať na mimoriadne udalosti nie je determinovaná výlučne úrovňou pripravenosti štátnych orgánov a zložiek integrovaného záchranného systému, ale aj mierou individuálnej pripravenosti jednotlivcov a lokálnych komunit. Práve v počiatočných fázach vzniku mimoriadnej udalosti môže úroveň vedomostí, orientácie v základných princípoch civilnej ochrany a schopnosť správne interpretovať varovné informácie významne ovplyvniť rozsah následkov a efektívnosť zvládania krízovej situácie.

Príspevok zároveň poukazuje na význam kvalitnej a aktuálnej analýzy územia ako jedného zo základných predpokladov efektívneho krízového riadenia a osvetu obyvateľstva. Zistené nesúlady medzi evidenciou mimoriadnych udalostí a evidenciou rizík v rámci analýz územia naznačujú potrebu systematickej revízie a aktualizácie plánov ochrany obyvateľstva na všetkých úrovniach verejnej správy. Evidencia rizík založená výlučne na subjektívnom hodnotení bez reflexie historických dát môže viesť k podhodnoteniu reálneho ohrozenia územia, čo sa následne negatívne premieta do pripravenosti obyvateľstva aj plánovania krízových opatrení.

Významnú úlohu v tomto procese zohráva aj vhodne zvolená forma edukácie a osvetu. Prakticky orientované edukačné materiály predstavujú efektívny nástroj sprostredkovania základných poznatkov civilnej ochrany širokej verejnosti. Príručka *Civilná ochrana v kocke – základy kolektívnej a individuálnej ochrany* predstavuje jeden z možných spôsobov, ako zrozumiteľnou a dostupnou formou podporiť rozvoj bezpečnostného povedomia, individuálnej pripravenosti a celkovej odolnosti spoločnosti voči prírodným, technologickým a bezpečnostným hrozbám.

Publikácia *Civilná ochrana v kocke* je dostupná online po naskenovaní QR kódu.

VZDELÁVACIE STREDISKO V ÚKRYTE DCO V TREŇČÍNE

Školiace stredisko je odpoveďou na potrebu odbornej a jednotnej prípravy dobrovoľníkov a verejnosti v oblasti civilnej ochrany a krízovej pripravenosti. Má za úlohu prepájať teóriu s praktickým výcvikom, rozvíjať schopnosť pomáhať pri mimoriadnych udalostiach a vytvárať odborné zázemie pre systematické vzdelávanie.

Mgr. Adriana Kováčová

Pôsobí ako oblasť riaditeľka Dobrovoľnej civilnej ochrany pre Trenčiansky kraj. Venuje sa témam vzdelávania, práce s ľuďmi a podpory komunitných aktivít zameraných na bezpečnosť a pripravenosť. Vo svojej činnosti kladie dôraz na odborný, ale zároveň ľudský prístup. Jej pôsobenie prispieva k rozvoju spolupráce, zodpovednosti a praktickej pripravenosti v spoločnosti.

Na základe iniciatívy smerovanej na samosprávu mesta Trenčín bol identifikovaný a následne získaný nevyužívaný úkryt civilnej ochrany nachádzajúci sa v správe Základnej školy Na Dolinách 27. Tento krok možno interpretovať ako príklad efektívneho využitia existujúcej infraštruktúry v rámci konceptu resilience (odolnosti) lokálnych komunít.

Transformácia priestoru a jeho funkčné využitie

Proces rekonštrukcie zahŕňal komplexnú obnovu technického stavu objektu (stavebné úpravy, elektroinštalácie, obnova podlahy a stenové konštrukcie), pričom bol realizovaný kombináciou vlastných finančných zdrojov a dobrovoľníckej práce. Slávnostné otvorenie školiaceho strediska sa uskutočnilo dňa 11. januára 2024 za účasti predstaviteľov verejnej a štátnej správy vrátane 1. štátnej tajomníčky ministerstva vnútra Slovenskej republiky pani Dr. h. c. prof. JUDr. Lucie Kurilovskej PhD., ktorá slávnostne prestrihnutím pásky spolu s predsedom Dobrovoľnej civilnej ochrany Mgr. Stanislavom Peškom a Mgr. Adrianou Kováčovou koordinátorkou pre Trenčiansky kraj v rámci Dobrovoľnej civilnej ochrany otvorila školiace stredisko. Pri slávnostnom otvorení

sa vykonalo aj vzorové vzdelávanie príslušníkov pohotovostnej motorizovanej jednotky Trenčianskeho kraja, ktorá postupne prechádza rôznymi školeniami v tomto špecifickom a zaujímavom priestore. Udalosť mala nielen symbolický, ale aj strategický význam, keďže formalizovala vznik platformy pre systematické vzdelávanie v oblasti krízovej pripravenosti. Jednalo sa o otvorenie prvého plnohodnotného školiaceho strediska, ktoré je situované v úkryte civilnej ochrany obyvateľstva na území Slovenskej republiky.

Otvorenie úkrytu DCO v Trenčíne 11.1.2024

Edukačné a výcvikové aktivity

Z hľadiska aplikačnej roviny je potrebné zdôrazniť široké spektrum realizovaných aktivít, ktoré zahŕňajú:

- praktické ukážky prvej pomoci,
- výcvik v oblasti civilnej ochrany (používanie ochranných prostriedkov, evakuačné postupy),
- modelové situácie simulujúce krízové udalosti,
- rozvoj technických a orientačných zručností (topografia, práca s vysielaczkami, zlaňovacie techniky).

Tieto aktivity sú určené heterogénnej cieľovej skupine – od detí predškolského veku až po profesionálne zložky, ako sú príslušníci Policajného zboru či dobrovoľní hasiči. Takto koncipovaný prístup reflektuje princípy inkluzívneho vzdelávania v oblasti bezpečnosti.

Kvantitatívne výsledky a ich interpretácia

Údaje poukazujú na významný dosah realizovaných aktivít:

- rok 2024:
 - 1 090 účastníkov,
 - viac ako 130 hodín výcviku,
 - dominantné zastúpenie bezpečnostných zložiek a školských zariadení.
- rok 2025:
 - 1 725 účastníkov,
 - 265 hodín praktického výcviku,
 - rozšírenie aktivít o medzinárodnú návštevnosť (program ERASMUS+).

Štatistická analýza činnosti školiaceho strediska civilnej ochrany

Štatistická rovina hodnotenia činnosti Dobrovoľnej civilnej ochrany v Trenčíne vychádza z kvantitatívnych údajov za roky 2024 a 2025, ktoré umožňujú analyzovať rozsah, štruktúru a dynamiku vzdelávacích aktivít.

Otvorenie úkrytu DCO v Trenčíne 11.1.2024

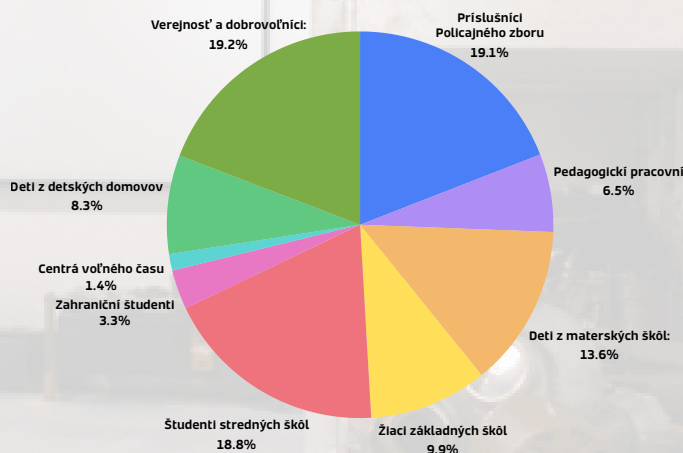

Štruktúra účastníkov v roku 2024

V roku 2024 bolo v školiacom stredisku evidovaných 1 090 účastníkov a realizovaných 130 hodín výcviku.

Percentuálne zastúpenie jednotlivých skupín:

- Príslušníci Policajného zboru: 208 osôb (19,1 %)
- Verejnosť a dobrovoľníci: 209 osôb (19,2 %)
- Študenti stredných škôl: 205 osôb (18,8 %)
- Deti z materských škôl: 148 osôb (13,6 %)
- Žiaci základných škôl: 108 osôb (9,9 %)
- Deti z detských domovov: 90 osôb (8,3 %)
- Pedagogickí pracovníci: 71 osôb (6,5 %)
- Zahraniční študenti: 36 osôb (3,3 %)
- Centrá voľného času: 15 osôb (1,4 %)

Najväčšie zastúpenie mali bezpečnostné zložky a široká verejnosť, čo poukazuje na silnú orientáciu strediska na praktickú pripravenosť obyvateľstva. Významné je aj zastúpenie mládeže (spolu viac ako 40 %), čo podporuje dlhodobé budovanie bezpečnostnej kultúry.

Vzdelávanie detí z materskej školy v úkryte DCO v Trenčíne

- Priemerný počet účastníkov na 1 hodinu výcviku:
- $1\,090 / 130 = 8,38$ osôb/hod.
- Priemerný počet hodín na jednu skupinu (orientačne):
- (na základe segmentácie) $\approx 5 - 10$ hodín na cieľovú skupinu

Opierame sa o deskriptívne štatistiky, ktoré poskytujú základný obraz o efektivite využitia kapacít školiaceho strediska.

Dynamika rastu v roku 2025

- Priemerný počet účastníkov na 1 hodinu výcviku:
- $1\,090 / 130 = 8,38$ osôb/hod.
- Priemerný počet hodín na jednu skupinu (orientačne):
- (na základe segmentácie) $\approx 5 - 10$ hodín na cieľovú skupinu

Opierame sa o deskriptívne štatistiky, ktoré poskytujú základný obraz o efektivite využitia kapacít školiaceho strediska. V roku 2025 bolo vyškolených 1 725 osôb a realizovaných 265 hodín výcviku.

Medziročná komparácia (2024 vs. 2025):

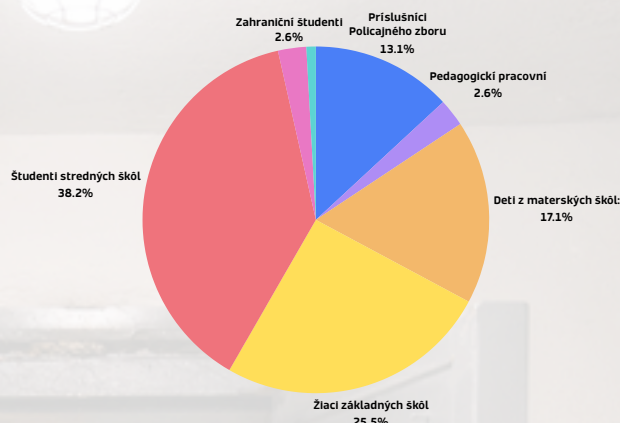
- Nárast počtu účastníkov:
- +635 osôb (+58,3 %)
- Nárast počtu hodín:
- +135 hodín (+103,8 %)
- Priemerný počet účastníkov na hodinu:
- $1\,725 / 265 = 6,51$ osôb/hod.

Zatiaľ čo celkový objem aktivít výrazne vzrástol, došlo k poklesu počtu účastníkov na jednu hodinu. Tento trend možno interpretovať ako prechod k intenzívnejšiemu, individuálnejšiemu výcviku, čo je v súlade s požiadavkami na kvalitatívne zvyšovanie pripravenosti.

Štruktúra účastníkov v roku 2025

- Študenti SŠ: 521 (38,2%)
- Žiaci ZŠ: 348 (25,5%)
- Deti MŠ: 234 (17,1%)
- Príslušníci PZ: 179 (13,1%)
- ERASMUS+ študenti: 36 (2,6%)
- Pedagógovia (kurzy): 35 (2,5%)
- Športové kluby: 12 (0,9%)

Dominantnú skupinu tvorí mládež (viac ako 60 %), čo naznačuje strategické zameranie na prevenciu a vzdelávanie budúcich generácií.

Súhrnné ukazovatele za obdobie 2024 – 2025

- Celkový počet vyškolených osôb: 2 815
- Celkový počet hodín výcviku: 395 hodín

Kľúčové indikátory:

- Priemerný ročný nárast účastníkov: 58 %
- Priemerný ročný nárast výcvikových hodín: >100 %

Získané údaje poukazujú na:

- expanzívny rast aktivít,
- zvyšujúci sa dopyt po vzdelávaní v oblasti civilnej ochrany,
- posun od kvantity ku kvalite výcviku,
- silnú orientáciu na mládež a prevenciu.

Z pohľadu teórie krízového manažmentu možno tieto výsledky interpretovať ako posilňovanie komunitnej resilience, čo je kľúčový faktor zvládania mimoriadnych udalostí.

Ide o kvantitatívny indikátor efektivity vzdelávacích intervencií, pričom nárast účastníkov signalizuje rastúci spoločenský dopyt po znalostiach v oblasti civilnej ochrany.

Inštitucionálna spolupráca a významné udalosti

Dôležitým aspektom rozvoja centra je spolupráca s inštitucionálnymi partnermi. V roku 2025 navštívil stredisko minister vnútra Slovenskej republiky Mgr. Matúš Šutaj Eštok spolu so zástupcami štátnej správy, čo možno interpretovať ako potvrdenie významu iniciatívy na národnej úrovni.

Rovnako významné bolo odborné cvičenie veliteľov dobrovoľných hasičských jednotiek za účasti prezidenta DPO Bc. Jozefa Smolinského, predsedu KO DPO Mgr. Jána Siváka, riaditeľa KR HaZZ plk. Ing. Miloslava Tužinského, vedúcej Krízového riadenia OU Trenčín Mgr. Marty Kohlíkovej, Mgr. Lucie Talianovej.

z koordinačného strediska IZS, ktoré poukazuje na prepojenie dobrovoľníckeho sektora s profesionálnymi zložkami integrovaného záchranného systému.

Vzdelávanie študentov v úkryte DCO v Trenčíne

Dobrovoľná civilná ochrana v Trenčíne predstavuje modelový príklad implementácie komunitne orientovaného prístupu k bezpečnosti. Z teoretického hľadiska potvrdzuje význam:

- decentralizácie krízového riadenia,
- participácie občianskej spoločnosti,
- kontinuálneho vzdelávania obyvateľstva.

Zároveň však identifikujeme potenciálne riziká, najmä:

- závislosť od dobrovoľníckej práce (udržateľnosť),
- limitované finančné zdroje,
- potrebu systematickej evaluácie kvality výcviku.

Vzdelávanie detí v úkryte DCO v Trenčíne

Zvyšovanie individuálnej pripravenosti obyvateľstva

Realizované výcvikové aktivity prispievajú k rozvoju praktických kompetencií jednotlivcov, najmä v oblastiach:

- poskytovania prvej pomoci,
- správnej reakcie na varovné signály,
- evakuačných postupov,
- používania ochranných prostriedkov.

Vzdelávanie detí v úkryte DCO v Trenčíne

Ide o transformáciu teoretických poznatkov do behaviorálnych zručností, čo predstavuje kľúčový predpoklad efektívneho zvládania mimoriadnych udalostí. Vzdelávanie orientované na praktický nácvik zároveň redukuje riziko paniky a neadekvátnych reakcií v reálnych krízových situáciách.

Budovanie kolektívnej odolnosti (resilience)

Systematické zapájanie rôznych cieľových skupín (deti, študenti, pedagógovia, bezpečnostné zložky, seniori) vedie k posilňovaniu tzv. komunitnej odolnosti. Tá sa prejavuje:

- vyššou mierou spolupráce medzi obyvateľmi,
- schopnosťou koordinovaného postupu v kríze,
- lepšou adaptabilitou na neočakávané situácie.

Z teoretického pohľadu ide o aplikáciu konceptu „resilience“, ktorý je v súčasnosti považovaný za jeden zo základných pilierov moderného krízového riadenia.

Posilnenie bezpečnostnej kultúry spoločnosti

Dlhodobým dopadom aktivít je formovanie tzv. bezpečnostnej kultúry, ktorá zahŕňa:

- uvedomovanie si rizík,
- prevenciu ako prirodzenú súčasť správania,
- zodpovedný prístup k ochrane zdravia a života.
- Osobitne významné je zapojenie detí a mládeže, čím sa vytvára predpoklad pre generačný prenos vedomostí a zručností v oblasti civilnej ochrany.

Nácvik správneho umývania rúk v úkryte úkryte DCO v Trenčíne

Prepojenie civilného a inštitucionálneho sektora

Cvičenia vytvárajú platformu pre spoluprácu medzi:

- dobrovoľníckymi organizáciami,
- samosprávou,
- bezpečnostnými zložkami (napr. Policajný zbor),
- vzdelávacími inštitúciami.

Toto prepojenie zvyšuje efektivitu reakcie na krízové situácie a podporuje integráciu jednotlivých prvkov systému krízového riadenia.

Odborné cvičenie veliteľov dobrovoľných hasičských jednotiek úkryte DCO v Trenčíne

Nácvik práce v zadymenom priestore pre detský tábor DHZ

Zvýšenie dôvery verejnosti v systém krízového riadenia

Pravidelný kontakt obyvateľstva s praktickými ukážkami a odborným výcvikom prispieva k:

- zvýšeniu dôvery v schopnosti záchranných zložiek,
- lepšiemu pochopeniu ich činnosti,
- ochote aktívne sa zapájať do riešenia krízových situácií.

Dôvera predstavuje kľúčový faktor úspešného zvládania mimoriadnych udalostí, najmä v podmienkach neistoty.

Výcvik zložiek PMJ v úkryte DCO v Trenčíne

Rozvoj dobrovoľníctva a občianskej angažovanosti

Aktivity Dobrovoľnej civilnej ochrany podporujú:

- aktívne občianstvo,
- solidaritu,
- ochotu pomáhať v krízových situáciách.

Tento aspekt má nielen bezpečnostný, ale aj širší spoločenský význam, keďže prispieva k sociálnej kohézii a stabilite komunity.

Základy zlaňovania v úkryte DCO v Trenčíne

Zhrnutie dopadu

Na základe uvedených skutočností možno konštatovať, že cvičenia Dobrovoľnej civilnej ochrany majú multidimenzionálny pozitívny dopad, ktorý presahuje rámec samotného výcviku. Prispievajú k:

- zvýšeniu individuálnej aj kolektívnej pripravenosti,
- budovaniu odolnej spoločnosti,
- posilneniu spolupráce medzi aktérmi krízového riadenia,
- rozvoju bezpečnostnej kultúry a prevencie.

Dvojúčelové využívanie úkrytov civilnej ochrany predstavuje príklad efektívneho a udržateľného nakladania s verejnými investíciami. Rekonštrukcia priestorov, spojená s ich pravidelným využívaním na vzdelávacie, tréningové a komunitné aktivity, zabezpečuje návratnosť vložených prostriedkov nielen ekonomicky, ale aj spoločensky. Návštevníci získavajú praktické poznatky z oblasti civilnej ochrany, prvej pomoci, sebazáchrany a vzájomnej pomoci, čím sa prirodzene zvyšuje ich pripravenosť na mimoriadne udalosti.

vybavenia. Dvojúčelové využitie tak podporuje dlhodobú udržateľnosť ochranných stavieb, zvyšuje ich reálnu pripravenosť na použitie a zároveň posilňuje povedomie verejnosti o dôležitosti civilnej ochrany.

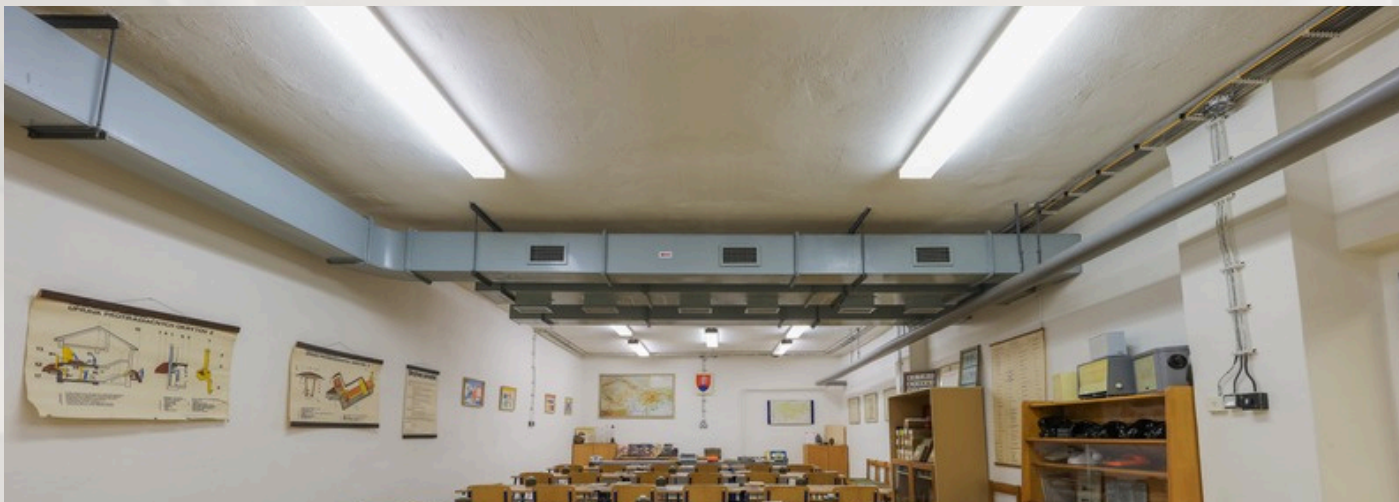
Výcvik zložiek PMJ v úkryte DCO v Trenčíne

Pravidelný pohyb osôb a organizované aktivity zároveň prispievajú k udržiavaniu technického stavu úkrytu. Vďaka funkčnému a pravidelne prevetrávanému prostrediu sa predchádza vzniku vlhkosti a následnému poškodeniu technológie či vybavenia. Dvojúčelové využitie tak podporuje dlhodobú udržateľnosť ochranných stavieb, zvyšuje ich reálnu pripravenosť na použitie a zároveň posilňuje povedomie verejnosti o dôležitosti civilnej ochrany.

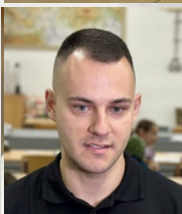
Záver

Dobrovoľná civilná ochrana a jej školiace stredisko v Trenčíne predstavuje významný príspevok k budovaniu odolnej spoločnosti schopnej reagovať na krízové situácie. Transformácia nevyužíteho úkrytu na moderné školiace stredisko demonštruje efektívne prepojenie teoretických princípov civilnej ochrany s praktickou implementáciou.

VZDELÁVACIE STREDISKO V ÚKRYTE CIVILNEJ OCHRANY NA MAGURSKEJ ULICI V BANSKEJ BYSTRICI

Úkryt civilnej ochrany v podzemí bývalej ZŠ Magurskej v Banskej Bystrici ukazuje, že objekty civilnej ochrany môžu mať význam aj v čase mieru ako priestor na osvetu a približovanie tém bezpečnosti verejnosti. Namiesto uzavretého technického priestoru sa tak stáva miestom, kde sa civilná ochrana mení na živú súčasť pripravenosti obyvateľstva.

Tomáš Sliačan

Je predsedom občianskeho združenia Ochranné stavby, ktoré sa venuje ochranným stavbám, úkrytom civilnej ochrany a pripravenosti obyvateľstva na mimoriadne udalosti. Vo svojej činnosti upozorňuje na potrebu obnovy, evidencie a pravidelnej kontroly úkrytovej infraštruktúry. Jeho práca pomáha vráť tému civilnej ochrany a ochrany obyvateľstva späť do odbornej aj verejnej diskusie.

Úkryt civilnej ochrany v podzemí bývalej ZŠ Magurskej sa v spolupráci mesta Banská Bystrica a občianskeho združenia Ochranné stavby premenil na originálny edukačný priestor. Žiaci základných a stredných škôl sa v ňom učia o civilnej ochrane na konkrétnych príkladoch, v autentickom prostredí a so skutočnými pomôckami.

Mesto vstúpilo do zmluvného vzťahu s Občianskym združením Ochranné stavby a poskytlo združeniu na užívanie priestory úkrytu. OZ Ochranné stavby sa zaviazalo, že priestory zrevitalizuje, vybaví predmetmi do expozície a bude v nich realizovať vzdelávacie aktivity.

Členovia združenia priestory vypratali, vyčistili a vymaľovali a vymenili osvetlenie. Úkryt vybavili stálou expozíciou autentických predmetov civilnej ochrany a vytvorili prednáškovú miestnosť s kapacitou 30 miest na sedenie.

Stála expozícia je rozdelená do kategórií ako spojovacia technika, chemický prieskum, dozimetrické prístroje, filtroventilačné zariadenia a ich komponenty, protichemická ochrana či zdravotnícke pomôcky. V prednáškovvej miestnosti sa zas nachádza rôzna literatúra o civilnej ochrane i ochranných stavbách.

„Teší ma, že nám v Banskej Bystrici vznikol priestor s pridanou hodnotou, aký hocikde nenájdete. Autentické prostredie úkrytu a technika, ktorú tu návštevnícividia, ponúkajú vzdelávacie zážitok, ktorý nenahradí žiadna učebnica. Mal som možnosť si expozíciu prejsť a musím povedať, že je zostavená veľmi pútavo a zaujímavo, a to nielen pre deti,“ uviedol primátor mesta Ján Nosko.

Exponáty získalo občianske združenie rôznymi cestami – dostalo ich darom od rôznych subjektov, členovia ich našli pri svojej historicko-bádateľskej činnosti, zakúpili v bazároch, či aukciách alebo zachránili z pivníc.

„Myšlienku vytvorenia vzdelávacieho strediska v úkryte sme mali už dlho. V roku 2024 sme oslovili mesto a výsledkom je produktívna spolupráca. Veľmi sa teším z toho, že sme dostali voľnú ruku a expozíciu sme mohli vytvoriť podľa našich predstáv. Ešte však máme ďalšie plány, ako napríklad doplniť interaktívne exponáty,“ ozrejmuje Tomáš Sliachan z OZ Ochranné stavby.

Úkryt CO na Magurskej ulici v Banskej Bystrici

Úkryt CO na Magurskej ulici v Banskej Bystrici

Členovia OZ Ochranné stavby v spolupráci so zástupcami Referátu krízového riadenia MsÚ organizujú prehliadky úkrytu pre žiakov základných a stredných škôl. Počas prehliadky sa deti dozvedia v akých krízových situáciách sa úkryty používajú, na čo ich vybavenie slúži, čo je nutné si do úkrytu priniesť a ako sa v ňom správať. Niektoré školy zaraďujú prehliadku do svojich účelových cvičení o ochrane človeka a prírody, známych pod ľudovým názvom branné cvičenia.

Vzdelávacie stredisko je umiestnené v odolnom úkryte vybudovanom v IV. triede odolnosti s kapacitou 550 ukrývaných. Úkryt sa nachádza pod bývalou základnou školou, ktorej prvé pavilóny boli vybudované v roku 1986. Postupne sa pavilóny dobudovali a úkryt sa vybudoval spolu s telocvičňou v rokoch 1986-1993. Škola bola zatvorená pre nedostatok žiakov v roku 2009. Postupne sa priestory prestali využívať, vrátane úkrytu. Úkryt sa stal skladiskom „potrebne nepotrebného“ vybavenia základnej školy. Na začiatku nášho pôsobenia sme rozdelili postup prípravy vzdelávacieho strediska do niekoľkých etáp. Prvá etapa bola vypratanie úkrytu, odstránenie všetkého nepotrebného nábytku a vybavenia.

V druhej etape boli priestory vydezinfikované, vyčistené a následne revitalizované. V tretej etape bol dodaný expozičný materiál a vytvorená stála expozícia materiálu CO spolu s prednáškovou miestnosťou s kapacitou 30 miest na sedenie. Všetko prebehlo s podmienkou udržiavať prevádzkyschopnosť a plnú účelovosť úkrytu pre zabezpečenie ukrytia obyvateľstva v krízových situáciách.

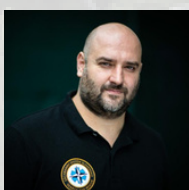
Úkryt CO na Magurskej ulici v Banskej Bystrici

NEZVESTNOSŤ OSOBY: PRÍRUČKA PRE KRITICKÉ CHVÍLE

Sekundy rozhodujú. Keď sa blízky nevráti domov, nastáva chaos. Čo robiť v prípade nezvestnosti, vyvrátíme si nebezpečné mýty a vysvetlíme právne následky dlhodobého zmiznutia. Pripravené v spolupráci s metodikou Záchranného Systému Slovensko.

Milan Uhrič

Je zakladateľom a predsedom organizácie Záchranný systém Slovensko, ktorá sa venuje pátraniu po nezvestných osobách a dobrovoľnej záchranárskej činnosti na Slovensku. Jeho práca prepája fyzické pátranie v teréne, online pátranie, osvetu, prevenciu a humanitárnu pomoc. Za aktivity v oblasti pátrania a záchrany bol ocenený Cenou regiónov v kategórii mimoriadny čin.

Koniec nebezpečným dogmám: Prečo nečakať ani minútu?

Medzi najrozšírenejšie a najnebezpečnejšie omyly v našej spoločnosti patria tzv. „pravidlá 24 a 48 hodín“. Mnohí ľudia sa mylne domnievajú, že polícia prijme oznámenie o nezvestnosti dospelého človeka až po uplynutí jedného či dvoch dní.

Slovenská legislatíva nepozná žiadnu čakaciu lehotu. Polícia je povinná prijať oznámenie o nezvestnosti okamžite, ak existuje podozrenie na ohrozenie života, zdravia alebo ak je zmiznutie v rozpore s bežným správaním osoby.

„Čakanie na zázračnú lehotu 24 hodín môže byť fatálne. Práve v prvých hodinách je najväčšia šanca na lokalizáciu mobilného telefónu, zachytenie osoby na mestských kamerách alebo nájdenie čerstvých svedkov. Ak ide o dieťa, seniora s demenciou alebo osobu so psychickými ťažkosťami, každá minúta znižuje šancu na šťastný návrat.“

Prvé kroky po zistení nezvestnosti

Skôr než začnete podliehať panike, postupujte podľa tohto overeného zoznamu úkonov:

- Preverte okolie a blízkych.
- Obvolajte rodinu, priateľov a kolegov.
- Skontrolujte nemocnice v meste a okolí.
- Vytočte 158. Ak je pátranie v rámci blízkych neúspešné, hláste nezvestnosť na políciu.

Kontaktujte dobrovoľníkov

Po nahlásení na políciu volajte nonstop linku Záchranného Systému Slovensko na čísle

+421 948 11 22 33

Dobrovoľníci zo Záchranného systému Slovensko počas pátracej akcie v otvorenom teréne

Príprava informácií pre pátračov

- **Aktuálna fotografia:** Ideálne portrét z posledných mesiacov.
- **Oblečenie:** Čo mala osoba na sebe? Aké mala topánky?
- **Zoznam predmetov:** Vzala si doklady, peniaze, kľúče, môže mať zbraň? Zanechala odkaz, list na rozlúčku? Má alebo nemá lieky so sebou?
- **Pachová stopa:** Nájdite kus nepraného oblečenia a dajte ho do čistého vrečka pomocou rukavíc.

Čo sa deje v teréne?

Musíte byť pripravení na to, že ak nejde o dieťa alebo bezprostredné ohrozenie, polícia nemusí okamžite nasadiť vrtuľník, či zvoliť veľkú pátraciu akciu. Preto je dôležité zaistiť všetky dostupné informácie. Polícii vedia asistovať aj dobrovoľnícke organizácie. Záchranný Systém Slovensko dokáže zmobilizovať tímy v rôznych krajinách, ktoré prečesávajú terén, využívajú moderné technológie a vytvoria plán pátrania.

Dlhodobá nezvestnosť a jej implikácie

Ak sa osoba nenájde v priebehu prvých týždňov, prípad prechádza do bolestivej fázy dlhodobej nezvestnosti. Toto obdobie je veľmi veľkou záťažou a traumou na blízkych a rodinu. Okrem pocitu neistoty však nastávajú aj problémy ovplyvňujúce bežný život blízkyh. Kým súd nerozhodne inak, nezvestná osoba sa stále považuje za živú, čo blokuje majetok, účty a komplikuje pracovnoprávne vzťahy.

Inštitút vyhlásenia za mŕtveho

Na Slovensku môže súd vyhlásiť osobu za mŕtvu spravidla po roku od poslednej správy, ak je pravdepodobné, že už nežije. Tento proces je veľmi náročný a súd bude zisťovať či nezvestná osoba naozaj môže byť považovaná za mŕtvu. Toto rozhodnutie je nevyhnutné pre dedičské konanie, vyplatenie poisťky či zánik manželstva.

Záver

Využité každú dostupnú pomoc – od štátnej polície až po špecializované organizácie ako Záchranný Systém Slovensko. Informovanosť a rýchla reakcia sú kľúčom.

Spracované podľa podkladov z portálu zachrannysystem.sk/ako-postupovat/

Dron pripravený na štart slúži ako technická podpora pri pátraní, monitorovaní priestoru.

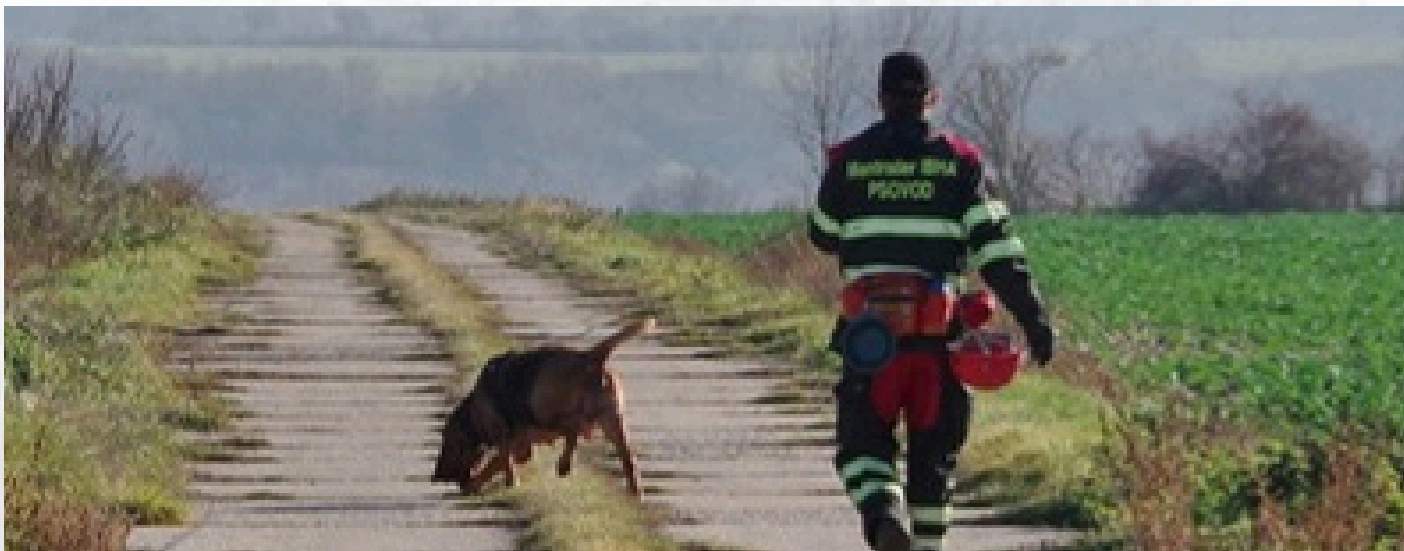

Bezpilotný prostriedok Záchranného systému Slovensko rozširuje možnosti rýchleho prieskumu

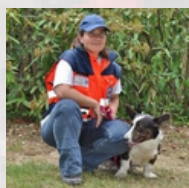
Termovízny záber z dronu pomáha záchranárom identifikovať možné stopy alebo osoby v ťažko dostupnom teréne.

ZÁCHRANÁRSKY PES A JEHO POUŽITIE PRI PÁTRACÍCH AKCIÁCH VO VOĽNOM TERÉNE

Záchranársky pes predstavuje významnú podporu pri pátraní po nezvestných osobách vo voľnom teréne, kde. Článok približuje jeho praktické využitie, význam výcviku psa aj psovoda a úlohu kynologických tímov pri záchranných a pátracích akciách.

Iveta Lipovská

Je veliteľkou Bratislavskej kynologickej záchranárskej brigády a dlhoročnou psovodkou záchranárskych psov. Od roku 1996 sa venuje výcviku a nasadzovaniu záchranárskych tímov pri pátracích akciách, pričom má za sebou desiatky úspešných skúšok, súťažných výsledkov a praktických zásahov.

Pátranie po stratených osobách vo voľnom teréne patrí medzi najnáročnejšie záchranárske operácie. Rozľahlé plochy, hustý porast, zmeny počasia a často aj časový tlak, výrazne komplikujú prácu záchranných tímov. Práve v takýchto situáciách zohrávajú nenahraditeľnú úlohu špeciálne vycvičené záchranárske psy, ktorých schopnosti ďaleko presahujú možnosti človeka.

Záchranárske psy sú trénované na vyhľadávanie ľudského pachu, pričom dokážu rozlišovať medzi rôznymi pachmi v prostredí. V lesnom teréne sa využívajú psy špecializované na mantrailing (stopárske psy) a plošné psy.

Mantrailing

je metóda záchranárskeho stopovania, kedy pes hľadá konkrétnu osobu na základe jej individuálneho pachu. Individuálny pach je pre každého človeka jedinečný tak, ako otláčok prsta alebo DNA. Pes svojím citlivým nosom dokáže rozlíšiť pach konkrétného človeka medzi množstvom iných pachov. Dobře vycvičený pes je schopný takýto pach sledovať aj niekoľko kilometrov v prírodnom či v mestskom prostredí.

Záchranársky pes pracuje samostatne pred psovodom a označuje miesta s možným výskytom hľadanej osoby.

Plošné psy

naopak vyhľadávajú a označujú všetky osoby, ktoré sa v pridelenom priestore nachádzajú. Nehľadajú teda konkrétnu osobu podľa jeho individuálneho pachu, ale akýkoľvek ľudský pach. Za určitých okolností sa teda môže stať, že pes „omylom“ označí aj toho, kto nie je nezvestný, ale náhodne sa v danom priestore vyskytol. Takéto označenie nie je chyba, ale logický dôsledok výcviku a psovod s touto

možnosťou musí pri prehľadávaní terénu počítať.

Plošný pes musí byť dostatočne samostatný, aby dokázal efektívne prehľadávať väčšie plochy (cca od 4 – 10 ha a viac podľa členitosti terénu). Psovod si pri prehľadávaní väčších plôch najprv zvolí taktiku prehľadávania a postup. Psa potom usmerňuje tak, aby spoločne terén prehľadali v čo najkratšom čase a čo najefektívnejšie. Za vycvičeného psa so špecializáciou „plocha“ je možné považovať len psa, ktorý sa suverénne pohybuje v akomkoľvek prírodnom teréne, vie pracovať s pachom v rôznych klimatických podmienkach, v denných aj nočných hodinách, je vytrvalý, ovládateľný, ignoruje pachy zveri a spoľahlivo označuje osoby, ktoré sa môžu nachádzať na rôznych miestach v teréne, ale aj nad alebo pod úrovňou terénu (v hustom poraste, vo výmoľoch, jamách, skalných puklinách, na posedoch, v senníku) a v rôznych polohách (sediaci, stojaci, ležiaci ...).

Nasadenie kynologického tímu v náročnom prírodnom teréne výrazne zvyšuje efektívnosť pátrania po nezvestnej osobe.

Výcvik psa špecializovaného na vyhľadávanie osôb v teréne je dlhodobý a systematický proces, ktorý trvá niekoľko rokov. Okrem samotného psa je však rovnako dôležitý aj jeho psovod. Ide o zohranú dvojicu, ktorá musí vedieť spolupracovať v náročných podmienkach, často v noci alebo za nepriaznivého počasia. Psovod musí mať dobré orientačné schopnosti, vedieť čítať z mapy, používať GPS, prípadne niektorú z mobilných mapových aplikácií, vedieť správne komunikovať cez vysielaciu a zvládať základy prvej pomoci. Musí ovládať taktiku prehľadávania terénu, poznať problematiku šírenia pachu v teréne za rôznych klimatických podmienok, využívať prúdenie vzduchu pri prehľadávaní a dokonale poznať svojho psa a jeho reakcie na zachytenie pachu v teréne.

Spolupráca záchranárskeho tímu psovod + pes je kľúčovým faktorom pre úspešnosť pátracej akcie.

Každý pes špecialista sa dá nasadiť iba za určitých vhodných podmienok a veliteľ pátracej akcie musí vždy na základe konkrétnych informácií, terénu, predpokladaného pohybu osoby a ďalších faktorov vyhodnotiť, ktorých psov, kedy a kde, je najvhodnejšie nasadiť.

Záchranársky pes počas pátrania vo voľnom teréne, kde vyhľadáva ľudský pach v pridelenom sektore.

Pri pátraní v lese sa záchranárske tímy riadia presne stanovenými postupmi. Najprv sa zhromaždia všetky dostupné informácie o nezvestnej osobe jej zdravotný stav, psychické rozpoloženie, oblečenie, skúsenosti s pohybom v prírode, či posledné známe miesto výskytu. Na základe toho sa určí najpravdepodobnejší smer pohybu a nasadí sa buď mantrailový tím alebo sa oblasť rozdelí na sektory a nasadia sa plošné psy. Tieto potom systematicky prehľadáajú terén, pričom je ich práca koordinovaná s ostatnými záchranárskymi zložkami, ako sú polícia alebo dobrovoľníci.

Úspešnosť nasadenia záchranárskych psov závisí od rýchlosti nasadenia, efektívneho rozdelenia terénu, správnej interpretácie vstupných informácií a samozrejme od prípravy tímu (psod/pes/navigátor). Každá hodina je pritom rozhodujúca, pretože pach v teréne nie je konštanta a vplyvom času a klimatických podmienok sa postupne rozptyľuje. V kombinácii s technickými prostriedkami, ako sú napríklad drony či termovízia, môžu správne nasadené a kvalitne vycvičené záchranárske psy výrazne zefektívniť pátranie po nezvestných osobách a zvýšiť tak šance na záchranu ľudského života.

EURÓPSKY DEŇ 112

Európsky deň 112, pripomínajúci 11. februára, zdôrazňuje význam jednotného európskeho čísla tiesňového volania a práce zložiek integrovaného záchranného systému. Pri tejto príležitosti sa v Akadémii Policajného zboru v Bratislave uskutočnilo preventívno-výchovné podujatie pre žiakov, ktoré im priblížilo správne volanie na linku 112 aj činnosť záchranných zložiek.

JUDr. Juraj Valent

Pôsobí na Odbore krízového riadenia Okresného úradu Bratislava. Jeho odborná agenda súvisí s civilnou ochranou obyvateľstva, krízovým riadením a integrovaným záchranným systémom na úrovni Bratislavského kraja. V rámci svojej činnosti sa venuje otázkam pripravenosti územia, koordinácie opatrení a ochrany obyvateľstva pri mimoriadnych udalostiach.

Dôležitosť existencie a fungovania európskeho čísla tiesňového volania 112, ako aj fungovanie jednotlivých zložiek integrovaného záchranného systému je dobré si pripomínať pri každej možnej príležitosti. Jednou z takýchto príležitostí je aj Európsky deň 112, ktorý pripadá na 11. február.

Jazdecká ukážka Policajného zboru

Pri tejto príležitosti organizoval Okresný úrad Bratislava v spolupráci s KR HaZZ v Bratislave, KR PZ v Bratislave, PPZ SR, MSP Bratislava, Dobrovoľnou civilnou ochranou, ZZS, KCHL a KOS ZZS preventívno-výchovné podujatie pre deti z vybraných základných škôl z Bratislavského kraja. Cieľom podujatia bolo deti oboznámiť s významom európskeho čísla tiesňového volania 112 a zložiek integrovaného záchranného systému.

Uvedené podujatie sa uskutočnilo dňa 11.02.2026 v priestoroch Akadémie Policajného zboru v Bratislave (ďalej len „APZ“). Podujatie slávnostne otvorila

I. štátna tajomníčka MV SR, Dr. h. c. prof. JUDr. Lucia Kurilovská, PhD. a štátny tajomník MV SR PhDr. Michal Kaliňák, PhD. Následne vedúca KS IZS BA Mgr. Nikola Dolinská, oboznámila deti s programom podujatia a následnou prezentáciou predstavila ako funguje integrovaný záchranný systém, aký má význam, organizáciu a činnosti IZS. Ďalej nasledoval simulovaný hovor dieťaťa na tiesňovú linku 112 ako účastníka dopravnej nehody, kde deti mohli počuť ako operátor tiesňovej linky 112 postupuje v prípade ak je nahlásená dopravná nehoda na tiesňovú linku. Deti v rámci prednášky

zástupcovia KR PZ, KR HaZZ a KOS ZZS oboznámili o činnosti záchranných zložiek na mieste udalosti spojenej s dopravnou nehodou. Po skončení prednášok, nasledovali praktické ukážky zložiek IZS ktoré sa konali vo vnútorných aj vonkajších priestoroch APZ a mohli si pozrieť prácu jednotlivých záchranných zložiek, ako napr. ukážka kynológie a hipológie, ukážky HaZZ pri vystríhovaní zakliesnených osôb vo vraku vozidla, ukážky práce dopravnej polície, kontrolného chemického laboratória, mestskej polície, poskytovania prvej pomoci a ukážok činnosti dobrovoľnej civilnej ochrany. Na deťoch bolo vidieť že sa im pripravené podujatie páčilo a odniesli si z neho veľa nových a zaujímavých poznatkov, využiteľných pri rôznych neočakávaných životných situáciách.

Preto aj záverom by sme chceli zdôrazniť, že našim hlavným cieľom bolo v rámci Európskeho dňa 112 zvýšenie informovanosti o používaní tiesňového volania 112 ako jednotného európskeho čísla pre tiesňové volania, ktoré slúži na privolanie záchranných zložiek integrovaného záchranného systému v prípade, keď je ohrozený ľudský život, zdravie, majetok alebo životné prostredie a takisto priblíženie náročnej práce zamestnancov zložiek integrovaného záchranného systému.

Deti spoznávajú prácu zložiek integrovaného záchranného systému

Jazdecká ukážka Policajného zboru

DOBROVOĽNÝ ZBOR CIVILNEJ OCHRANY KSK PRIPRAVUJE ĎALŠIE ROZŠÍRENIE SIETE AED V KRAJI

DZCO KSK, n. o. pokračuje v rozširovaní siete automatických externých defibrilátorov v Košickom kraji. Projekt spája dodanie AED do obcí s odborným zaškolením miestnych zástupcov a dobrovoľných hasičov.

Ján Hološ

Je koordinátor Dobrovoľného zboru civilnej ochrany KSK, n. o. Venuje sa rozvoju regionálnej pripravenosti Košického kraja, podpore dobrovoľných zložiek a ich vzdelávaniu.

Úvod

Organizácia Dobrovoľný zbor civilnej ochrany Košického kraja, n. o. (DZCO KSK, n. o.) dlhodobo pôsobí ako regionálna agentúra zameraná na zvyšovanie pripravenosti územia na mimoriadne udalosti. Jej činnosť stojí najmä na systematickom zbere dát, ich vyhodnocovaní a analýze, na základe ktorých identifikuje slabé miesta v území. Následne sa zameriava na zvyšovanie pripravenosti prostredníctvom vzdelávania, odborných školení a materiálno-technickej podpory dobrovoľných zložiek aj miest a obcí.

Aj v tomto roku organizácia nadväzuje na úspešné projekty z minulých rokov a pripravuje ďalšie rozšírenie dostupnosti automatických externých defibrilátorov (AED) v Košickom kraji. Po minuloročnej distribúcii 22 kusov týchto život zachraňujúcich prístrojov plánuje DZCO KSK, n. o. v priebehu júna odovzdať ďalších 20 AED do obcí v regióne. Postupne sa tak buduje sieť, ktorá výrazne zvyšuje šance na prežitie pri náhlych zástavách obehu.

Na tomto projekte sa samosprávy čiastočne podieľajú na financovaní prístrojov a zároveň

zabezpečujú ich dostupnosť v území. Výber obcí prebieha prostredníctvom verejnej výzvy, ktorá zohľadňuje viaceré kritériá – najmä absenciu AED v obci, existenciu dobrovoľného hasičského zboru a význam lokality z pohľadu koncentrácie obyvateľov či návštevníkov.

„Naším cieľom nie je len dodávať techniku, ale budovať funkčný systém pripravenosti. AED je účinný len vtedy, ak je dostupný, správne umiestnený a ľudia vedia, ako ho použiť,“ uvádza organizácia.

Súčasťou projektu je preto aj odborné zaškolenie zástupcov obcí a dobrovoľných hasičských zborov, ktorí si prakticky osvoja postupy pri poskytovaní prvej pomoci a použití defibrilátora. Práve kombinácia technického vybavenia a znalostí je kľúčová pre reálnu schopnosť zachrániť ľudský život.

Distribúcia AED sa tak postupne stáva tradíciou a zároveň systematickým krokom k bezpečnejšiemu a lepšie pripravenému Košickému kraju.

PROFESIONÁLNE VYBAVENIE DIMATEX

Batohy, zdravotnícke tašky a špecializovaná ochrana pre odborné nasadenie v každom teréne.

- PRE ZÁCHRANNÉ ZLOŽKY A ZDRAVOTNÍKOV
- MODULÁRNE RIEŠENIA
- ODOLNÉ MATERIÁLY, OVERENÉ V TERÉNE

MATT BLACK-LINE

- Kompaktný pevný batoh
- Termoformovaný obal
- Objem 19 l
- Vhodný na každodenné použitie a výjazd

URGENCY MIDNIGHT BLUE

- Odolná zdravotnícka taška
- Kompatibilná s modulmi
- Prehľadná organizácia výbavy
- Určená pre záchranné tímy

SENTINEL RED

- Kompaktné A4 vyhotovenie
- Rýchly prístup k dokumentácii a pomôckam
- Vhodná pre zásahové a podporné tímy

COYOTE OXYGEN THERAPY BAG PVC RED

- Taška na kyslíkovú terapiu
- Odolný PVC materiál
- Praktické členenie vybavenia
- Vhodná pre prednemocničnú starostlivosť

SAMOURAI NG ANTI-HORNET SUIT

- Ochranný oblek pre zásahy pri ázijskom sršni
- Komplexná ochrana tela
- Určený pre odborné použitie
- Robustná konštrukcia

ODOLNÉ MATERIÁLY

Vysoká životnosť a spoľahlivosť v náročných podmienkach

PROFESIONÁLNE SPRACOVANIE

Kvalitné komponenty a precízne detaily

FUNKČNÉ ČLENENIE

Prehľadná organizácia a rýchly prístup

NASADENIE V TERÉNE

Overené pri reálnych operáciách